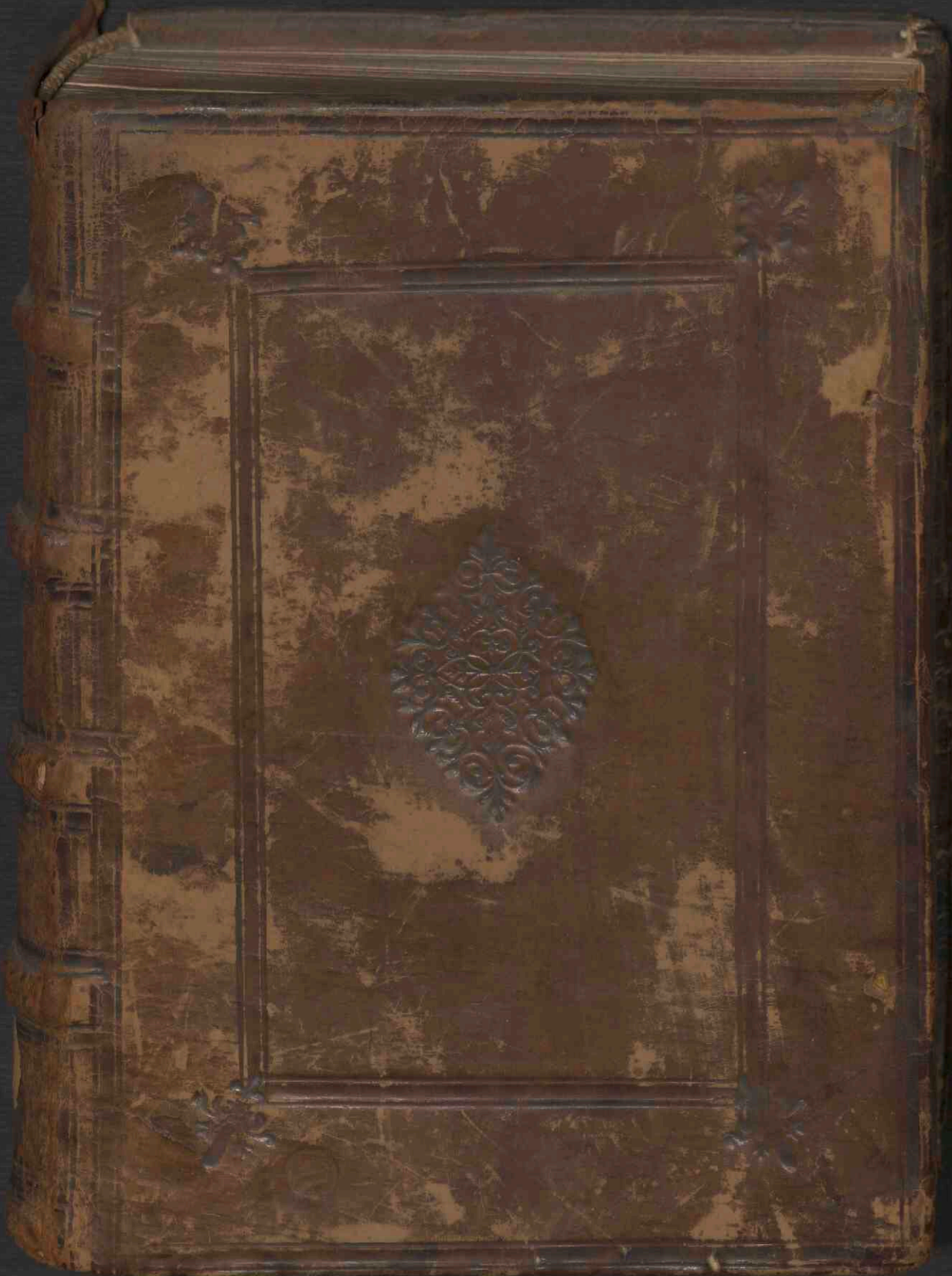

Disputatio de peccato originis, ex verbo Dei, in academia lenensi. contra Manichaeos. ad diem 5. Martij Anno 1572

<https://hdl.handle.net/1874/427028>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

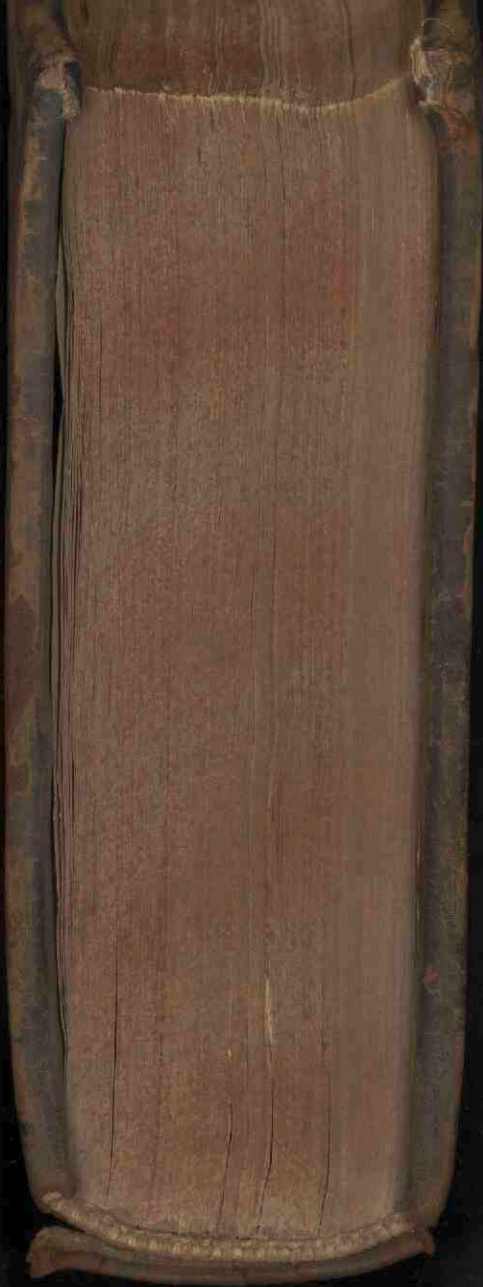
<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

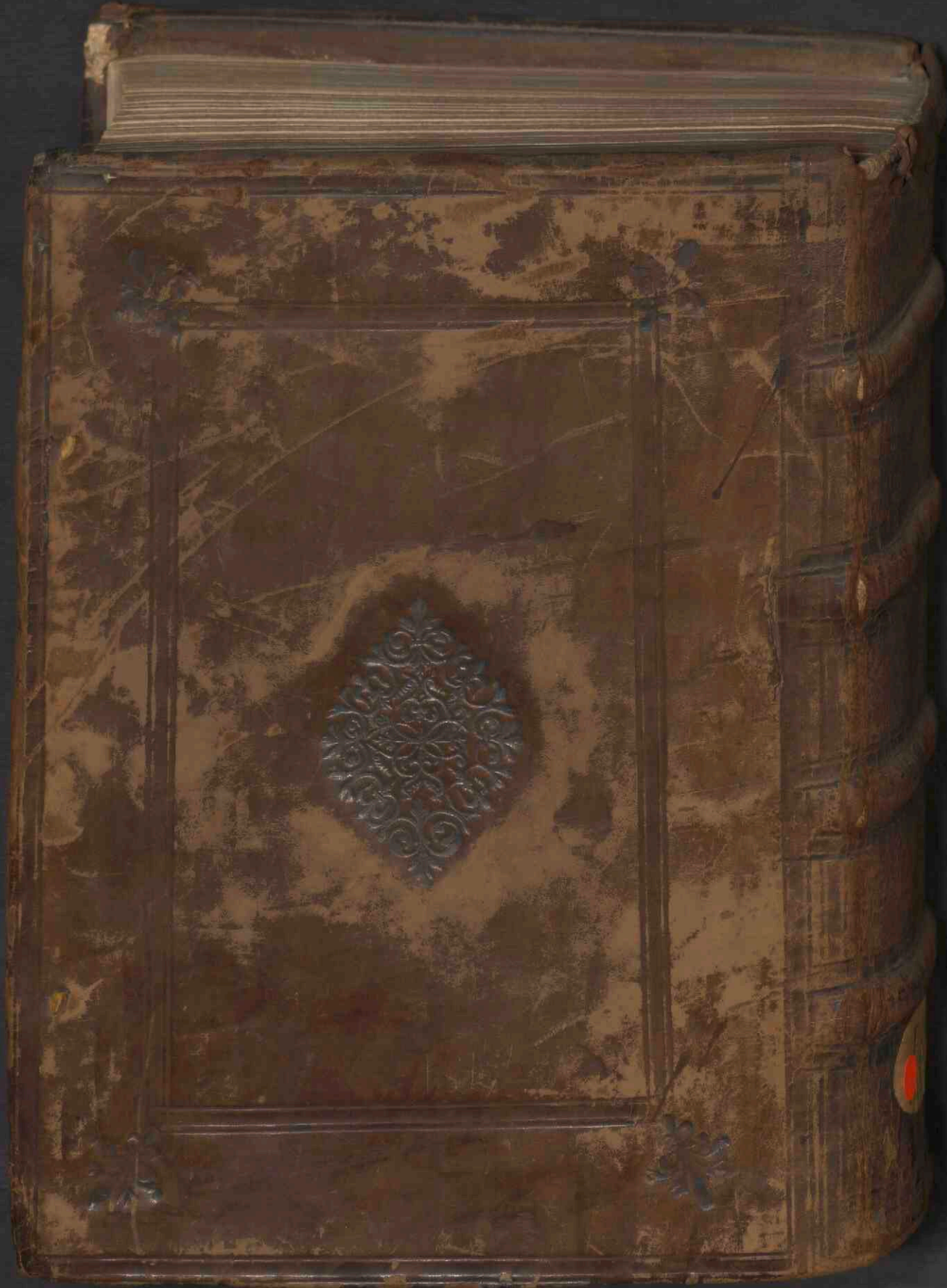
E. qu.

282

Theologia
Quarto n°. 282.

Thema
Credo
Amen.
dit

Index
q. index

ma

ma

I.

DISPUTATIO.
DE PECCATO ORI-
GINIS, EX VERBO DEI,
IN ACADEMIA
IENENSI.

CONTRA
MANICHÆOS.

Ad diem 5. Martij Anno 1572.

IVSSV ILLVSTRISSIMI DV.
CIS SAXONIÆ publicè, Deo Re-
gente & benedicente instituta,
præsidente D. Iohanne VVi
gando Superintenden-
te, & Professore
Theologiae.

Ex Donatione univ. à Dürech.

IENÆ

Ex officina Donati Ritzenhani.
Anno Christi 1572.

DISSERTATIO

DE PECCATO

GENIS EX NITRO

INACIDRATA

THESESI

CONTRA

ALIA

ALIA

ALIA

ALIA

ALIA

ALIA

ALIA

ALIA

ALIA

ALIA

ALIA

ALIA

DE
PECCATO ORIGINIS
PROPOSITIONES EX
VERBO DEI

I.

Dolendum & deplorandum est, homines post lapsum tam horribiliter corruptos, & depravatos esse, ut sui ipsius malum seu damnum, vel non videant, naturaliter, vel licet. liquid videant ex verbo DEI, tamen multi non maneant in metis verbi divini, ac portenta opinionum horribilia petulanter confingant.

2. Ethnici quidem aliquam vident turpitudinem & maliciam in natura hominis, sed unde sit, & quantum sit illud malum, quantasq; pœnas commeruerit, aut quonam modo sanetur ac tollatur, acie mentis humanæ sine verbo Dei, perspicere nequeunt.

3. Itaq; in ea sunt opinione, Naturam humanam semper talem, hoc est, magna malicia & imbecillitate refertam fuisse, nec iudicant ea mala, quæ sunt in hominis Natura, esse peccata, & quidem talia, quæ æterna Dei ira & morte digna sint.

A 4

4. Discio

4. *Disciplina igitur & institutione rationali, conantur hæc mala Naturæ humanæ sanare, verum cochleari quod dicitur, mare exhaurire frustra tentant. Nam rectè dixerunt veteres, Naturam expellas furca, tamen usq; recurret. Politica præterea sapientia & mores in vita mediocres, non tollunt mentis tenebras, non faciunt cor spiritualiter novum, non gignunt veram Dei noticiam & cultum, non adimunt iram Dei & mortem.*

5. *IN Ecclesia autem præter securos non attendentes peccatis, quorum quidem semper est maxima multitudo, etiam Heretici hanc doctrinam conuellere tentarunt, quorum sunt præcipuè duo Duces, Pelagius nimirum & Manichæus cum suis cohortibus, vt de cæteris in præsentia non addam.*

6. *PElagiani dixerunt, absq; peccato etiamnum homines in hunc Mundum nasci. Naturam prorsus bonam esse, ab omni impuritate immunem. Imitatione autem sola, nimirum ad exemplum Adæ, homines fieri peccatores.*

7. *MANICHæi in alterum extremum, impingunt, asserendo, peccatum Originis initio esse conditum à Deo malo. Item peccatum Originis esse Substantiam; nec esse Accidens vitium, vt Augustinus hunc Manichæorum errorem annotauit.*

8. *LAM verò Pontificij & Synergistæ, ad Pelagia-*

gianos sese inclinant, dum illi quidem asseuerant, Naturalia mansisse integra, & hi contendunt, hominem sua Naturali vi, in rebus Spiritualibus posse annuere, assentiri nonnihil, habere modum agendi & capacitatem, actiuam scilicet iuxta modum illum agendi.

9. Illyricus autem & eius adstipulatores, publicis libris Manicheorum deliramenta resuscitant & augent, dum digladiantur, peccatum originis esse Substantiam, & non Accidens.

10. Svt autem eiusmodi furores nequaquam à Deo, sed à malo Spiritu, qui homines lapsos in peccatum, & horribiliter spoliatos ac deprauatos falsè ridet.

11. Fluis est, vt lux doctrinae de peccato originis in Ecclesia Dei extinguatur. Deinde, vt plura Monstra rerum & verborum ebuccinentur, turbentur simpliciores, monstrosæ naturæ materiam insaniendi accipiant, & cumulentur plura peccata iram Dei & calamitates maiores attrahentia.

12. ET si autem Deus permittit talia portenta errorum grassari, propter hominum impietatem, fastidientium sinceram Euangelij doctrinam, tamen etiam hanc ob causam sinit tam crassa deliramenta spargi, vt pij quasi ex securitatis somno excitati, veram de his rebys doctrinam ex verbo Dei diligentius & solertius inquireant, ardentius contra eiusmodi prestigias orent, & ag-

noscant puritatem cœlestis doctrinæ, singulare & eximium Dei donum esse, & maiori cura integritatem doctrinæ, ac depositum sacri thesauri custodiant, publicè profiteantur, & ad posteritatem transmittere studeant.

13. *U* Tigitur lux veritatis patefacta de hoc Articulo inter nos quoq; piè retineatur, & rectè cognoscatur, fons malorum omnium exundantium in vniuersum genus humanum, vera fundamenta è fontibus Israel, hoc est, ex verbo Dei comprehenso in monumentis Prophetarum & Apostolorum, dilucidè repetenda, & contra Pelagianorum ac Manichæorum deliramenta constanter defendenda sunt.

14. *E* T si autem Draco ille infernalis, turpes ranas agminatim exomit, & vndarum quasi diluuium effuso, confessores intemeratæ veritatis conspuere atq; delere nititur, tamen veritatis diuinæ Confessio nequaquam descendenda est.

15. *L* Vceat igitur sacrum iubar verbi diuini contra ingruentes errorum tenebras, vt pij omnes Deo dante in clara die rectè ambulent, & exterminetur atq; profligetur Manichæum dogma, vt impium & blasphemum, ex pectoribus omnium seridè timentium Dominum, & ex hac Christiana Schola atq; Ecclesia.

16. *S* IC igitur *κρίσις* primum in hac controuersia,

fia, ipsum Dei verbum, quod est Norma Iudicij recta, de quo in presentia potissimum agemus.

17. *DEinde & Testimonia veteris Ecclesie, quibus Manichæorum dogmata sunt impugnata, de quibus in secunda disputatione præcipuè tractabitur.*

18. *TErtiò & S. Lutheri institutio, de qua intertia disputatione, perspicuè Ecclesia Christi monebitur.*

19. *ORamus autem filium Dei, ut per Spiritum sanctum, quem nobis suo precioso sanguine peperit, in ipsam veritatem nos recta deducat, ac in ea benignè conseruet, atq; efficiat, ne hæc opera in laudem Dei, & Ecclesie utilitatem suscepta, sit inanis.*

20. *PEccati vox, quod extra omnem est controversiam, interdum in genere ponitur de peccatis, tum Originali tum actuali, ut Conclufit scriptura omnia sub peccatum. Galat. 3. Traditus est propter peccata nostra. Roma. 4. Interdum verò in specie de Actualibus, uti vocant peccatis vsurpatur, ut peccatum suum quasi Sodoma prædicant. Esa. 3. Et sic etiam interdum de Originali tantum ponitur, ut Roma. 5. Peccatum introijt in mundum.*

21. *Interdum verò & pro reatu, seu re rea vsurpatur, ut. 2. Cor. 5. Eum qui non nouit peccatum, pro nobis fecit peccatum, hoc est, Christus factus est reus peccatorum omnium nostrum, imputatis ei peccatis nostris, non aliter ac si ipsemet commisisset & meritis esset tantas penas & mortem.*

22. Porro, ut alia vocabula breuitatis gratia hic
omittamus, Paulus peccata nominat Ἀναμιαρ, Item, ἀσέ-
σαρ & ἀδυναμιαρ. Nam Lex est Norma pietatis & Iusti-
cie, quam Deus ab hominibus exigit. Et ex lege cog-
nitio peccati est. Roma. 7.

23. Sed ad scopum propius collimemus, ac de
peccato Originis nostram, regente Spiritu sancto dispu-
tationem instituamus,

24. Peccatum Originis, ad differentiam Actua-
lium, appellatur, quia ut rectè Lutherus inquit, non fit
à nobis, sed ex parentibus Naturalibus innascitur nobis,
& propagatur in omnes nascentes ex mari & fœmina
in hoc mundo. Hinc etiam hæreditaria lues à scriptoribus
Ecclesiasticis nominatur, & Lutherus lepram natura-
lem hanc ob causam dixit.

25. Longius petita est ea deriuatio, vocari scilicet
Originis peccatum, quia ex eo omnis generis peccata ve-
luti ex fonte scaturiunt. Verùm cum sensus iste non pug-
net cum Analogia fidei, finimus vnicuique suum esse pul-
chrum.

26. Paulus appellat Ἀναμιαρ quæ INTRAVIT.
Respectu enim primi hominis, hæc fœda pollutio atq; cor-
ruptio intrauit in eum, & sic per eum INTRAVIT
ἐἰς πάντας ἀνθρώπους, inquit Apostolus. Roma. 5.

27. Vocat & bis ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Pecca-
tum

tum in me habitans. Non tantum autem domesticum & intestinum peccatum nominat, id quod diligenter notandum est, sed quod in se habitat. Ac sanè malus & grauis ille hospes est, vt qui totum hominem peruaserit, atq; omnes partes eius occupauerit atq; corruerit, ne quis hospitem leuem, lenem aut ociosum hic somniet, aut Paulum nostrum, vt faciunt nonnulli Manichæi, propter hanc phrasin, exhibilet aut flagellet.

28. **ET** ad Hebræ. 12. $\epsilon\upsilon\pi\iota\sigma\tau\omicron\varsigma \ \delta\mu\alpha\pi\tau\iota\alpha$, Lutherus die Sünde so vns anklebet

29. **EST** autem peccatum Originis, carentia iusticiæ Originalis debitæ inesse, & reatus propter lapsum primorum parentum, & corruptio totius humanæ naturæ, quæ in omnes nascentes ex mari & fœmina propagatur, propter quæ mala omnes rei sunt iræ Dei, temporalium & æternarum pœnarum, nisi fiat per Christum remissio. Fontes huius definitionis sunt illustria dicta, Psal. 51. Roma. 5. 7. Et similia.

30. **IDEM** dicit Augustana Confessio, definiens peccatum Originis esse defectum & concupiscentiam, & allegat Thomæ dictum, peccatum Originis habet priuationem Originalis iusticiæ, & cum hoc inordinatam dispositionem partium animæ, vnde non est priuatio pura, sed quidam habitus corruptus. Item Bonauentura citatur, qui vocat concupiscentiam immoderatam, & Hugo,

B

qui

qui dicit peccatum Originale esse ignorantiam in mente,
& concupiscentiam in carne.

31. SED ad definitionem rectius intelligendam, ne-
cesse est paulò altius & planius, quæ ad eius propriam &
perspicuam explicationem pertinent, repetere.

32. VNUM & idem est peccatum Originis, in re-
nato & nondum renato, tantum verò in eo est differen-
tia, quod in renatis sit remissum fide in Christum, & sit
inchoata nouitas per Spiritum sanctum, per quem etiam
renatus, illi peccato subinde se commouenti resistit. Non-
dum verò renatus, totus est captiuus peccati Originis.
Neq; enim peccatum Originis, in eo remissum est, neq; per
Spiritus sanctum inchoata est spiritualis nouitas.

33. NON autem docent sacræ literæ, quod peccatum
sit ab æternò. Nam solus Deus est æternus.

34. NEC docent, quod peccatum Originis sit con-
ditum inter opera sex dierum initio. Nam peccatum
Originis per se malum est. At Deus condidit omnia quæ-
cunq; fecit, BONA, hoc est, voluntati suæ consen-
tanea, & destinata ad bonos vsus.

35. ERGO non potest dici peccatum Originis Sub-
stantia, vel æterna, ne Deum æternum ex peccato Ori-
ginis faciamus: vel condita, in primo rerum exordio
scilicet, quia ibi nullum habet locum peccatum.

36. ET

36. *ET* immota est sententia Psalmi. 5. *Non Deus* volens iniquitatem tu es. Item, odisti omnes qui operantur iniquitatem. Non igitur vult, non efficit, non approbat peccatum Deus.

37. *D* Annamur itaq; veterum Manichæorum blasphemiam, quod Deus malus, malas res, inter quas etiam sit peccatum, initio creavit. Bonus verò Deus, res bonas effecerit. Est enim vnicus duntaxat verus Deus, qui fecit omnia, & quidem bona omnia teste seu creavit Mose Gene. 1.

38. *L* Egimus autem in sacris literis, primum authorem peccati esse Diabolum, teste Christo Ioh. 8. In veritate inquit, non stetit, & Iohanne, Ab initio Diabolus peccat. 1. Ioh. 3.

39. *D* E inde ex Mose discimus, impulsu Sata-
næ, sine voluntate, iussu, impulsione, comprobatione Dei creatoris, homines primos, Adamum & E-
uam, peccatum commisisse Gene. 3.

40. *I* Mò Deus vti seuerissimè prohibuerat, ita grauissimè mox accusabat peccatum illud primum & peccatores ipsos, eosq; temporalibus atq; æternis pœnis iure suæ legis subiciebat. Gene. 3.

14. *S* E d additur mitigatio & auxilium ex mise-
ricordia *D E I* propter venturam victimam, de qua
B 2 quidem

quidem re decretum cœleste paternè reuelatur. Hæc igitur est vox Euangelij de Christo, & remissione peccatorum per ipsum.

42. PECCAVIT autem Eua & Adam, non tantum oculis intuenso poma, aut auribus Satanae sermonem audiendo, aut manibus poma illa contrectando, aut dentibus mordendo, aut gula deuorando, sed mente etiam & voluntate & corde assentiendo mendaci isti Spiritui, relinquendo verbum Dei, hosti ipsius Dei sese committendo. Totus igitur homo, anima scilicet & corpore in hoc facto, peccauit contra Deum conditorem suum, & ipsius sacrosanctum mandatum, qua de re aliàs copiosius.

43. HÆC παράβασις primorum parentum, non tantum iram Dei grauissimam, & pœnas temporales atq; æternas attulit, sed etiam in effectu euestigiò expoliationem atq; amissionem Imaginis diuinæ in rebus Spiritualibus, nempe Iusticiæ & sanctitatis, accersuit, ac vicissim fœdam iniusticiam & impuritatem in corpus & animam intulit, ita vt immundicia horribilis totam hominis Substantiam peruasit & occupauerit.

44. HÆC est illa Nuditas, hoc est expoliatio, & simul horrenda deformitas, de qua primi homines miserabiliter quæulantur, ac lamentantur, & propter quam à conspectu Dei abhorrebant. Gene. 3.

45. CVm autem Deus post lapsum Adæ & Eua, nolue-

noluerit pro suo iustissimo iudicio, **Substantiam Adæ & Eue** seu indiuiduum mox abolere penitus, atq; alios homines in ipsorum locum condere: Item, cum noluerit statim impuritatem illam totius Substantiæ ipsorum, quæ peccatum subsecuta fuerat, funditus extirpare, plenamq; eis vicissim Imaginem sui restituere: Nec voluerit mutare rationem & ordinem propagandi genus humanum, ante lapsum à se institutum: Itaq; ex talibus impuris, immundis, iniustis parentibus, nascuntur impuri, immundi, iniusti fetus.

46. **M**Ateria ex qua homo iam Naturaliter, hoc est, ex mare & scemina, nascitur, est immunda. Ergo talis quoq; est Substantia hominis, scilicet immunda, ira Dei & pœnis temporalibus atq; æternis digna, Gene. 3. 4. Ephe. 2. Eramus Natura filij i. e.

47. **H**Oc igitur esse seminarium, vt sic vocem, peccati Originalis, luculenter docet Paulus Roma. 5 per **VNUM** hominem peccatum in hunc Mundum **INTRAVIT**, & per peccatum mors, & sic in omnes homines mors pertransijt, eò quod omnes peccauerunt.

48. **O**Mnes igitur homines, quotquot Naturaliter ex viro & muliere nascuntur in hunc Mundum, Substantiam peccato Originis immundam, pollutam, depravatam in hunc Mundum afferunt, vt & Psal. 51. testatur. **Ecce in iniquitatibus conceptus sum. Iob. 25. Nunquid**

iustificari potest homo comparatus Deo, aut apparere
Mundus natus de muliere?

49. DAMNAMUS igitur iuxta Censuras Ecclesie
Veteris, Pelagianos, qui contra scripturam sacram, &
omnium hominum experientiam delirant, Naturam hu-
manam absq; contagio peccati Originalis nasci ex paren-
tibus.

50. NAM morbi infantum in utero, & mox edi-
torum in hanc lucem, malicia, calamitates & miserie in-
numera, & mors testantur luculentissimè, Naturam hu-
manam esse immundam.

51. REPUDIAMUS & Sacramentariorum errorem,
quod sanctorum liberi magis ad promissionem gratie per-
tineat, quàm Ethnicorum, ac sit in eis baptismus ma-
gis ob signatio fœderis, quàm medium quo regenerentur
eisq; promissio Euangelij applicetur.

52. DAMNAMUS & Scholasticorum errorem gra-
uam, Naturalia post lapsum mansisse integra.

53. Hic autem sacræ literæ & omnes Orthodoxi,
accuratè docent discernere, inter opus Dei, & pecca-
tum, inter creationem hominis in hac propagatione, &
immundiciem hominis.

54. NAM immota doctrina verbi diuini est, Deum
etiãnum creare, formare, condere homines, dare eis
animam & corpus, hoc est Substantiam, quia sunt homi-
nes,

nes, id est Creaturae eius, in quibus personaliter unita sunt corpus & anima. Psal. 100. Ipse fecit nos, & non ipsi nos. Psal. 127. Ecce hereditas Domini filij sunt, & sequens Psalmus vocat benedictionem Domini. Iob. 10. Manus tuae Domine fecerunt me, & plasmanerunt me &c.

55. IMmota etiam sententia est, Diabolum non creare, formare, condere Substantiam hominis, nempe corpus & animam. Non enim est Deus. Sed Paulus inquit, Qui creat omnia Deus est Hebrae. 3. Quidquid igitur est Substantia, & quidem creata Substantia, id est à Deo, iuxta Apostolum.

56. IMmota & haec sententia ex verbo Dei est, Deum in posteris Adæ non condere, non formare, non velle, non approbare peccatum, siue Actuale siue Originale appellatur, quia hoc foret contra Bonitatem & Iusticiam Dei, &c.

57. VNde igitur est peccatum, quod omnes posterii Adæ, Naturaliter propagati, habent, in corpore & anima sua? Respondet Paulus, ex Adam INTRAUIT in omnes homines. Roma. 5. Non inquit ex Deo intrauit.

58. ERgo Manifestum est, Ex immundicie, ex lue, ex impuritate parentum, impuritatem hanc,

quæ dicitur peccatum Originis, in liberos deriuari, atq;
effluere iuxta Paulum. Et Oseas inquit, perditio ex te est.

59. *N*Am quia homo formatur ex semine paren-
tum. Semen autem illud parentum est immundum, non
quidem ex Deo, vt iterum atq; iterum repetendum est,
sed ex Adam, & sic consequenter ex posteris eius. Proin-
de peccatum Originis ex parentibus est, quia ex ipsis se-
men est, quod vti diximus immundum est. Nec potest,
nec debet Deus perhiberi peccati Originalis. vel Crea-
tor, vel propagator.

60. *P*ropagat enim & creat Deus Naturam hu-
manam, non peccatum, quod ex parentibus est.

61. *H*Omo quatenus homo est, à Deo conditus est,
peccatum autem Originis à Deo non est. Non enim est
homo, quatenus peccatum Originis in eo est, sed quate-
nus corpus & animam habet.

62. *N*atura vt sæpius inquit Augustinus in suis
contra Manichæos scriptis, à Deo est, sed vitium eius à
Diabolo est. Nam is hominem perdidit.

63. *S*Vnt igitur blasphemæ in *DEVM* voces,
quas recentes Manichæi interdum ore, sicuti nos ipsimet
audiuimus, ebuccinant, peccatum Originis creari, effici,
propagari & sustentari à Deo. Quid potest dici horri-
bilius? Nulla glossa quantumuis audaci hæc verba ex-
cusari possunt. Sed non mirum est, eos in eiusmodi blas-
phemas

phemias voces erumpere, qui tanta audacia & pertinacia asserunt, peccatum Originis esse Substantiam.

64. *T*alis & altera illa blasphemia est, scriptis prolata, Deum iam quoque omnia Substantialia & Accidentalibus in homine, mala & bona qualiacunque ea sunt creare. An non haec sunt monstrosa portenta, à nullo rectè sentiente Doctore in Ecclesia Dei unquam audita, Sed tantum in recentium Manichæorum Scholana ta & prolata.

65. *R*ectè igitur dicit Paulus, peccatum intrauit in OMNES homines, nec tantum intrauit in Adam. Rectè etiam sentiunt & loquuntur Orthodoxi in Ecclesia Christi, peccatum accessisse ad Naturam humanam, & accedere adhuc ad Naturam humanam, ex hominibus quando Substantiam hominis, hoc est, corpus & animam, creat, format, propagat Deus omnipotens, non quidem extrinsecus, quia iam est in parentibus, sed quia semen parentum, ex quo homo formatur, vitiatum est peccato, non à Deo, ut dictum, sed ex hominibus.

66. *C*onseruat quidem Deus Naturam humanam, in qua est peccatum. Sed non est autor, non approbator, non propagator, non conseruator peccati.

67. *N*am Christus purgat potius peccatum ex Natura humana per regenerationem, ut postea dicendum erit. In hoc quidem saeculo per Spiritum sanctum incho-

atiuè , in resurrectione verò funditus & omninò aufe-
ret. Matth.19.

68. Sicut quidem Deus peccatum Originis tam te-
naciter in Natura humana inesse , tanquam pœnam pec-
cati in paradiso commissi, sed tamen non potest proprie di-
ci, Deum conseruare peccatum illud, aut creare, aut pro-
pagare, sed manet in Natura, quæ tantopere corrupta
est, vt in hac vita, licet inchoetur nouitas, tamen non
penitus mundificetur.

69. Totam autem hominis Substantiam, hoc est
corpus & animam, peccatum illud Originis penetravit,
occupauit, corrupit, deprauauit cum omnibus viribus, vt
supra adstruximus, ita vt nihil sani sit in homine toto,
propter hanc luem, à planta pedis vsq; ad verticem

70. Non itaq; fingendum est, quod peccatum Ori-
ginis sit aliquid extra hominem. Sicut enim lepra mor-
bus, non est aliquid existens aut subsistens extra corpus
hominis: Ita & hæc malicia siue iniusticia Originalis
non est aliquid, seu aliqua Substantia extra Substanti-
am hominis, inò nec est Substantia in ipso homine, sed
est MALVM vt Paulus nominat, in homine, id est in
hominis Substantia habitans, cui quidem grauissimo testi-
meritò fides habenda est. Item est lues, est vitium, est le-
pra, est malicia, est iniusticia, est corruptio in Sub-
stantia

stantia hominis, vt Orthodoxi veteres atq; recentes lo-
quuntur.

71. Non igitur peccatum Originis, in cute saltem
extrema hominis, adhæret, vt color, vt aspergines ru-
bræ aut luteæ: Non capillis duntaxat incumbit, vt
corona in capite puellæ: Non in carne tantum hæret vt
lepra, (licet secundum quid rectè à Luthero lepra vocer-
tur:) Non obsidet solummodo homines, vt Diabolus
sua Substantia, permittente Deo, homines occupat:
Sed vniuersam hominis Substantiam, hoc est corpus
& animam eius ita peruasit, vt nihil prorsus in Sub-
stantia & viribus hominis sit, quod peccatum Originis
non penetrauerit atq; vitiauerit.

72. Non tamen peccatum Originis ipsum, est Substan-
tia, aut Natura humana. Nam Natura, in quan-
tum Natura, teste verbo Dei & omnibus sanis scrip-
toribus in Ecclesia Christi, est à Deo. Peccatum
Originis est vicium, quod intrauit in Adam, & inde
ex hominibus in posteros. Roma. 5.

73. Quando igitur peccatū Originis consideratur, rectè
monet Apologia Augustana, & omnes sani atq; intelligen-
tes doctores Ecclesiæ Christi, hæc expendenda esse, & qui-
dem coniunctim. Carentiam nimirū Iusticiæ debitæ inesse.

Reatum propter lapsum primorum parentum, Et corruptionem totius Naturæ humanæ, quæ quidem mala in omnes posteros exundant.

74. Primos homines, ex quo propagandum erat genus humanum, accepisse à Deo iusticiam & sanctitatem in corpore & anima, ac summam omnium virium integritatem, nemo in Ecclesia quidem Christi ambigit.

75. NAM conditus est homo ad imaginem Dei, ut nimirum in tota hominis Substantia luceret sapientia illustri de rebus diuinis & humanis, iusticia & sanctitas, vita pura & beata, ac dominium supra Creaturas, ipsi pro iudicio Dei subiectas Gene. 1. 2.

76. ACceperunt autem hæc excellentissima bona à Deo creatore suo, non sibi aut pro sese tantum, hoc est, ut ipsi soli hisce bonis fruerentur, sed ut propagarentur in omnes posteros, quotquot vnquam pro Dei beneplacito, in hunc Mundum nascituri erant. Huc enim pertinet Benedictio diuina. Gene 1.

77. SED quia lapsum in Paradiso commissum, illico subsecuta est expoliatio summorum bonorum, & corruptio horribilis in corpore & anima. Itaq; non potuerunt sanctos & puros homines ex suo semine, quod erat deprauatissimum, procreare aut generare. Hinc est illa tristis vox, Adamum genuisse liberos iuxta suam Imaginem, id est qualis tunc post lapsum erat effectus.

78. OMnes nos igitur, qui carnali propagatione in hunc Mundum nascimur, carere gloria Dei, Paulus Roma. 3. clara voce pronunciat, idq. non tantum respectu actualium peccatorum, sed etiam Originalis peccati. Nam Cap. 1. Dixerat, Iram Dei reuelari super omnem Impietatem & Iniusticiam hominum. Nemo autem inficias ibit, in Ecclesia Dei quidem, quin peccatum Originis sit Iniusticia.

79. ERat autem summa Gloria hominis integri, Iusticia & sanctitas, quæ in anima & corpore hominis, omnibusq. viribus lucebat, & lucere in omni posteritate debebat.

80. HAC igitur gloria, omnes posteri Adæ, carnaliter, vti dictum propagati, carent. Opponitur autem gloriæ, Ignominia, quæ successit, de qua docebunt sequentia.

81. OMnes etiam Mortales, esse reos iræ Dei & poenarum temporalium, atq. æternarum, propter lapsum primorum parentum, testatur verbum Dei, & calamitates multiplices, quæ omnes homines attingunt.

82. NAM Paulus inquit, peccatum per vnum hominem, in omnes homines intrasse. Item Mortem regnasse ab Adam vsq. ad Mosen, etiam in eos, qui non peccauerunt in similitudinem præuaricationis Adæ. Item ad hoc clarius, per vnius delictum inquit, in omnes homines

nes in condemnationem. Lutherus annotat, peccatum Adæ nostrum proprium factum esse

83. **ET** si autem Ratio humana hic cum Deo conatur disputare & expostulare, cur posteri Adæ, qui non adfuerunt in Paradiso, neq. consenserunt lapsui, pœnis tantis, utpote temporalibus & æternis subiecti sunt: Tamen sciamus nos esse Creaturas, Iudicem verò esse Deum. Nos esse miseros & corruptos homines. Deum autem esse iusticiam tota essentia sua. Imò cogitemus & hoc, primos parentes semetipsos perdidisse, & hanc terram depravationem sibimetipsis accersivisse. Transerunte igitur ipsa immundicie, in posteros, quæ in verbo Dei appellatur & est reuera peccatum, Ergo & ira Dei iustissima est contra peccatores.

84. **D**Eploremus itaq. non tantum primorum hominum, parentum nostrorum, horribilem lapsum, sed etiam nostram immundiciem, quàm Naturaliter nascentes in hunc Mundum, omnes in corporibus atq. animabus nostris habemus. Nosmet ipsos iniusticiæ accusemus, non Deum, ut in Propheta dicitur, Ex te perditio tua. Cohorrescamus gravitate lapsus, gravitate damnorum subsequutorum, gravitate iræ Dei, potentia & Tyrannide Diaboli. Nec parvi æstimemus omnis generis signa reatus, quæ in homine & extraeum apparent. Et pluris faciamus dilectionem Dei patris

tris erga tam immundos homines, & meritum Iesu Christi, qui venit, ac sanguinem fudit, ut opera Diaboli destrueret, nosq; sibi mundatos saluaret, ut postea iterum erit dicendum.

85. IN iudicio quidem politico, regula Iuris est, ne innocens pro nocente supplicijs adficiatur. Sed coram Dei iudicio etiam posteri, ut habet Legis rigor, Exod. 20. Propter parentum scelera, pœnis subyciuntur, nisi pœnitentiam egerint. Nam Deus sicuti peccatorum atrocitatem & magnitudinem magis perspicit, quàm omnes Creature, ita etiam pro sua diuina & immensa sapientia & iusticia, potestatem habet pœnam decernere atq; infligere. Est enim iustus iudex inquit Psalmus.

86. PORRò in doctrina de peccato Originis, non tantum expoliatio primorum parentum consideranda est, quæ quidem nostræ Carentiæ causa est: Nec tantum reatus propter ipsorum lapsus: Sed etiam propria corruptio Naturæ humanæ, quæ in omnes posteros, carnali modo procreatos, propagatur.

87. Sic Psalmus 14. inquit: Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in studijs suis, non est qui faciat bonum. Item simul inutiles facti sunt. Et hoc Testimonium citatur à Paulo Roma. 2. Item homines mente

corruptos notat. 1. *Timoth. 6.* & 2. *Timoth. 3.* Nominat
& Impietatem atq; iniusticiam hominum *Roma. 1.* In
Osea dicitur perditio *Cap. 13.* Aliàs & deprauatio & ma-
licia, & peruersio appellatur.

88. HÆc autem corruptio hominis, est immundi-
cia & malicia totius Naturæ humanæ, & omnium vi-
rium hominis.

89. DE Immundicia docet *Iob. 14.* Quis dabit Mun-
dum de immundo? ne vnus quidem. *Ezech. 4.* Omnis ca-
ro immunda. Idem Lex de purificatione parientium sig-
nificabat. *Matth. 23.* Intus pleni estis rapina & immun-
dicia.

90. DE malicia. *Roma. 1.* Repletos omni iniusti-
cia &c. Malicia. *Roma. 8.* Sensus carnis mors est & ini-
micicia aduersus Deum.

91. Sic totum genus humanum tenebræ vocan-
tur, non tantum propter defectum aut carentiam lucis
& sapientiæ in rebus spiritualibus, ac diuinis, sed eti-
am propter maliciam, quia tenebras amant, fingunt,
gignunt, amplectuntur, promouent.

92. Item, Concupiscentia appellatur *Roma. 6. 7.*
Gal. 5. *Iacob. 1. 1.* *Ioha. 2. 2.* *Pet. 1.* Complectitur enim hæc
vox totam maliciam hominis, & fructus eius.

93. Est igitur hæc corruptio in mente caligo in re-
bus diuinis, & malitia. abhorrens & damnans diuina
dicta

dictata, & fingens falsa Numina, falsos cultus, aut probans ea magis quam quæ Deus reuelat.

94. IN rebus verò humanis & externis, mens quoq; valde caeca est, crebrò errat iudicio & ratiocinatione, vel non cernens, quæ vera, recta, iusta sunt, vel sponte abijs declinans. Huc pertinet non tantum magna imbecillitas cognitionis iudicij, memoriæ in mente, verùm horribilis quoq; peruersio ac malicia, vt Paulum supra audiuimus docentem, quod homines sint corrupti mente. Item 1. Corint. 2. Inquit, Hominem Naturalem, habere res Dei pro mera stulticia, hoc est auersari & damnare eas.

95. EST hæc corruptio in corde hominis & voluntate eius, videlicet, quod cor odit Deum, non timet, non diligit Deum, amat res inconcessas, est magna arrogãtia, magna peruersitas & malicia in corde.

96. EST in voluntate hæc corruptio, quæ abhorret res Dei, vult, desiderat, cõplectitur, exequitur res phibitas.

97. S. Paulus de se renato inquit, Non quod volo bonum (scilicet iuxta renouationem) hoc facio, sed quod nolo MALVM, hoc facio. Ergo ista prauitas & malicia in voluntate faciendi mala, hoc est prohibita lege Dei, in nondum renatis multò est atrocior & seuior.

98. IN membris quoq; reliquis totius corporis humani, inest corruptio tetra, & malicia horribilis, multiplex infirmitas, & mortis causæ ac prodromi.

D

99. IN

99. *IN* rebus externis superest quidem aliqua facultas eas cognoscendi, appetendi, iudicandi, exequendi, verum caligine, malicia, imbecillitate vehementer depravata & retardata, imò sepe in contrarium fertur voluntas, nec audit rationem. De rebus verò divinis & Spiritualibus, ratio nihil novit Naturaliter, imò uti diximus abhorret ab eis, pro stulticijs eas habet, teste Paulo gravissimo Ecclesiæ Christi doctore.

100. *D*amnamus igitur iure Manichæos recentes, qui hanc vehementem & horribilem quidem depravationem Naturæ humanæ, asserunt esse Substantiam, & contendunt hæc vocabula, *ἀνομία* iniusticiam, corruptionem, maliciam, concupiscentiam esse vocabula essentiæ, seu Iniusticiam esse Substantiam, maliciam esse Substantiam, Impietatem esse Substantiam. Nam verbum Dei non sic docet.

101. *E*st quidem iniusticia in anima & corpore hominis. Malicia est in Substantia hominis. Substantia est subiectum, in quo hæc mala sunt, & considerantur in hoc subiecto, quia peccatum Originis ei inest. Sed hæc mala uti generaliter Paulus nominat, non sunt Substantiæ, ac diserte inquit Apostolus, Ego venundatus sum sub peccatum: Item, In carne mea non habitat bonum. Peccatum habitat in me. Roma. 7. Discernit igitur
sub

subiectum, & peccatum in se habitans, tanquam hospiti-
cium, & hospitem, tanquam Mancipium & eius Do-
minum.

102. NEq; cauillum illud moramur, quod Manichæi
criminantur nos abstracta tantū adferre sine subiectis, &
docere peccatum Originis esse quiddam abstractum à
Substantia. Sed manifesta est isthæc calumnia. Lo-
quimur enim more scripturæ sanctæ, & nequaquam
somniauimus peccatum Originis, Concupiscentiam ma-
lam, Iniusticiam, Impuritatem, extra subiectum ho-
minis Naturaliter prognati, qua de re nostra scripta
luculentam præbent testimonium, & eiusmodi figmen-
ta Manichæorum potenter, per Dei gratiam refutant.
Sed nunc reliqua prosequemur.

103. PEccati Originis & hæc est ratio, vt in om-
nes posteros Adæ, qui quidem carnali ratione nascun-
tur in hunc Mundum, propagetur ac deriuetur, vt Da-
uid inquit, Ecce in iniquitatibus conceptus sum Psal.
51. Et Paulus. Per vnum hominem peccatum intravit in
hunc Mundum.

104. NEq; tamen huius vicij deriuatio; est
ex Lege procreationis, quæ est DE I opus, Sed
ex Impuritate, vti diximus, quæ semini parentum,
tanquam Materie ex qua Hominum, mixta est.

Ac tribuendum est Deo, quod ipse efficit atq; operatur, nempe Substantiæ, seu corporis & animæ creatio, ac deinde homini, quod ab ipso est, nimirum ea lues & tabes.

105. Ex renatis quoq; parentibus, peccatum Originis in liberos deriuatur Causa eius rei est, quia Spiritualia bona post lapsum non propagantur Naturaliter, estq; in renatis quoq; lues illa Originalis, licet sit propter Christum remissa, nec dominetur, & inchoata sit aliqua nouitas, vt mox dicendum est. Paulus inquit, Eramus Natura filij in Ephe. 2. Estq; vniuersalis oratio, ad omnes Adæ posteros, Naturaliter procreatos, pertinens.

106. NEq; est peccatum Originis, habitans in substantia hominis, vt Apostolus loquitur Roma. 7. Ociosum, ignauum, quietum, Sed est malum subinde exæstans, ebulliens, & malos fructus tum interiores tum exteriores proferens. Ac dominatur quidem hoc ingens ac perniciosum MALVM, in omnibus hominibus nondum renatis. In renatis verò licet per Spiritum sanctum premitur, & fide sancti reluctentur, tamen perpetuò dum præsentem vitam incolimus, luctatur aduersus Spiritum Galat. 5. Paulus renatus lamentabiliter has voces profert, Non quod volo, hoc ago, sed quod odi illud facio. Item, video aliam Legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me legi peccati, quæ est in membris meis. Hoc duellum non est felicium, neq; exiguum in renatis.

107. **D**Annamus pontificiorum doctrinam, quod peccatum Originis in renatis tantum sit fomes. Nam hæc vox & doctrina, peccatum Originis extenuat, & vires liberi arbitrij immodicè prædicat.

108. **E**T si autem cubare videtur peccatum in hominibus profanis & impijs. Gene. 4. Tamen ibi omnium maximè dominatur, & ipsa securitate potens est. Tandem verò legis tuba validissima exuscitatur, & nisi Christus adferat consolationem, homines occidit. 2. Co. rint. 3. Roma. 7.

109. **E**st igitur peccatum Originis, etiam reuera peccatum in nobis posteris, nec solum reatus, sed propria lues, propria immundities, propria iniusticia, propria malicia, ac res digna ira Dei & morte. Roma. 5. Per peccatum mors.

110. **E**ffectus igitur peccati originalis sunt., Omnis generis peccata actualia interiora & exteriora, contra priorem & posteriorem Decalogi tabulam.

111. **R**eperiuntur autem istæ phrasés in sacris literis: Ex corde egrediuntur cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia & blasphemie. Matth. 15. Item Galat. 5. Opera carnis sunt, adulterium, fornicatio, immundicia. &c. Et, peccatum in me habitans, operatur malum. Roma. 7.

112. **S**ed hæc phrasés iuxta sacræ scripturæ declara-

rationem dextrè accipiendæ sunt. Nam Christus Matth
12. diserte inquit, Bonus homo, de bono thesauro cor-
dis profert bona, & malus homo de thesauro malo pro-
fert mala. Docet ergo Christus hunc esse sensum suo-
rum verborum, ex corde egrediuntur cogitationes
malæ, scilicet ex corde malo, non renato. Non enim
simpliciter ex corde humano exeunt peccata, sed ex
corde deprauato, in quo peccatum Originis habitat. Nam
si extra hoc inhabitans peccatum foret, cor non gigne-
ret peccata. Cor Adæ ante lapsum, non genuit pecca-
ta. Hoc nostrum Cor, quod iam in thorace gerimus, non
proferet peccata in æterna vita. Imò iam quoq; rena-
tum cor incipit bonos fructus proferre. Sic Christus ibi-
dem inquit, Aut facite arborem bonam, & fructum
eius bonum, aut facite arborem malam, & fructum
eius malum. Item progenies viperarum, quomodo po-
testis bona loqui, cum sitis MALI?

113. Sic in Paulo phrasi peculiari scripturæ sa-
cræ, Caro totam hominis Substantiam significat, sed
peccato Originis deprauatam. Nam aliàs si absq; pecca-
to hoc esset, non gigneret ista peccata. Est itaq; pecu-
liaris scripturæ sanctæ phrasis, Carnem interdum pro
deprauata carne, & quidem pro tota hominis Substan-
tia per Synechdochen usurpari.

114. Eadem ratione peccatum dicitur operari ma-
la,

la, seu alia peccata, quia in homine est, & membra ho-
minis vitiat, Seu est vitium, lues, morbus, malum
in membris, perinde vt in communi sermone dicimus,
Morbus hoc fecit. Phrenesis hæc egit. Vbi quidẽ homo
vehementi morbo, seu phrenesi correptus id perpetravit.

115. Hanc suam phrasin luculenter declarat ipse
Paulus in istis orationibus, vbi peccatum & membra
hominum coniungit, vt hoc ipso capite inquit, carne
seruio Legi peccati. Item, Passiones peccatorum opera-
bantur in membris meis. Et cap. 6. Non regnet peccatum
in vestro mortali corpore. Non exhibeatis membra ve-
stra, arma iniquitatis peccato. Serui estis peccati. Ex-
hibuistis membra seruire iniquitati. In hisce sententijs,
Substantia hominis, & peccatum coniunguntur, in pec-
catorum generatione.

116. Nam propriè cogitationes & omnes actiones
interiores & exteriores, tribuuntur animæ & corpori ho-
minis, id quod extra omnem est controuersiam. Quod ve-
rò malè agit anima & corpus, peccatum seu lues & im-
mundicia Originalis in causa est.

117. Peccato propriè loquendo, non possunt nec
debent tribui cogitationes, auditus, visus, tactus, ol-
factus, iudicium de rebus, memoria, loquela, inces-
sus, sessio, & aliæ actiones ipsi Substantiæ competentes.
Sed quod malæ sunt cogitationes, omnes sensus peccant,

id verò isti contagio, vitio, deprauationi, tribuendum est, quod ad Naturam humanam accessit.

118. Quomodo autem id fiat, nemo hominum perspicere aut explicare valet. Equidem non vides, quomodo phrenesis malas actiones in mente hominis cieat, aut quomodo febris vana somnia pingat. Quomodo igitur cerne- res, aut explicare posses vim istam contagij Originalis, quod non corpus solum, sed & animam corripuit atq; vi- tianit?

119. Affert peccatum iram Dei, & mortem, vt testatur Paulus Roma. 5. 7. Est enim res sua Natura in- dignatione Dei, ac pœnis tum temporalibus tum æternis digna, vtpote Iniusticia, Legi Dei contraria.

120. Hinc est quod moriuntur propter hanc luem, qua infecti sunt, etiam infantes in vtero matris, in partu, in cunis iacentes, & regenerati, qui verè templa Dei sunt, quia reliquias peccati Originalis in se habent Et huc pertinent varij morbi.

121. Omnes itaq; calamitates, aduersitates, diffi- cultates in vniuerso mundo, propter peccatum Originis in homines grassantur. Nam dolores partus, laborum asperitas, terræ sterilitas, peccati pœnæ sunt, vt Moses testatur. Gene. 3.

122. Hinc & Tyrannis Diaboli, eius potentia in hoc Mundo, tot oppressiones veræ religionis, tot bella, tot
muta

mutationes regnorum , scaturiunt. Nam si absq̄ peccato
Originis foret , nihil haberet Diabolus potestatis in res
humanas.

123. ET vt breuiter expediam , cæcitas hominum,
stupor in mente , prauitas iudicij , cordis duricia , errores,
scelera omnia , miseriæ omnes , aduersitates omnis gene-
ris , corporis & animæ resolutio , deniq̄ huius visibilis
Mundi interitus , & pœnæ æternæ non agentium pœni-
tentiam , ex peccato Originis promanant.

124. INgens igitur est peccatum Originis , ratio-
ne corruptionis animæ & corporis , ingens est ratione of-
fensionis Dei , ingens est ratione grassationis in tota homi-
nis Substantia , ingens est ratione pœnarum temporalium
atq̄ æternarum. Nequaquam igitur peccatum Originis
extenuandum est , sed iuxta verbi diuini declarationem ,
non autem iuxta delira Manichæorum capita , est seridò
exaggerandum.

125. EST tamen huic ingenti malo , quod vniuer-
sam hominis Naturam peruasit atq̄ corrumpit , inuentum
remedium , non ex lege quidem , verùm ex Euangelio.
Nam filius Dei vnigenitus destinatus est victima , quæ
pro peccatis totius Mundi satisfaceret , & Substantiam
humanam non solum reconciliaret Deo patri , sed etiam à
contaminatione atq̄ lue peccati penitus expurgaret ,
E eamq̄

eamq; mundam penitus & iustam efficeret. Iob. 3. Roma.
4. I. Iob. 1. 2. 3.

126. IN regeneratione autem, quæ fit per verbum
& Spiritum sanctum, vt Christus docet Iob. 3. Tum con-
donatur peccata gratis propter Christum credenti, (ita
vt Deus non velit imputare amplius peccata, non prop-
ter ea abicere in æternam condemnationem, imò vt im-
putet etiam credentibus iusticiam, sanguine Christi
partam:) tum inchoatur renouatio per Spiritum san-
ctum, ita vt incipiat homo talis Deum verè cognosce-
re, rectè timere, ei credere, eum inuocare & celebrare,
ac proximum sine fuce diligere.

127. VERùm hoc iterum atq; iterum, contra Gno-
sticorum, Catharorum, quorundam Anabaptistarum
furores, & aduersus criminationes nonnullorum petu-
lantes, tenendum est, renouationem in hac vita, quæ fit
in sanctis per Spiritum sanctum, non perfici, non ab-
solui, cuius quidem rei euident Testimonium est atra
mors, iustum & iniustum deglutiens, sed inchoari dun-
taxat. Plenè autem fiet in resurrectione ex mortuis, vt
docet Christus Matth. 19. Tum verò radicitus ex Natu-
rà seu Substantia humana extirpato peccato, iusticia
Dei induemur ac lucebimus in æternum.

128. Hinc est quod Lutherus, & rectè quidem,
in

in Genes. Cap. 38. Dixit, Mortem & PECCATVM
esse mala separabilia, tali scilicet pacto, quo monui-
mus.

129. NON enim sunt nobis, hoc est nostris viribus
separabilia ista ingentia mala, Sed Dei hoc opus est. Is
enim imputat Iusticiam, is incipit renouationem. Is do-
nat nouam lucem & vires, is in nouissimo die quod hic
benignè cœpit, potenter absoluet. Deo enim nihil est im-
possibile.

130. SOPHYSTICA itaq; digna odio est, Nobis pecca-
tum esse inseparabile, & non penitus separari in hac vi-
ta, Ergo Inseparabile esse. Nam vti diximus, separatio
peccati à Substantia, est opus Dei, & inchoatur in hac
vita, & in reditu Christi ad iudiciam, excindetur fun-
ditus ex Natura hominis. Eo igitur respectu, Lutherus
dixit esse separabile.

131. Hinc etiam liquet, peccatum Originis adhuc
in renatis habitare, vt loquitur Paulus, ac rem esse sua
Natura dignam morte, & non esse mortuum, vt sic
dicam canem, sed maliciam, quæ subinde Spiritui sancto
se opponit, & non tantum leuia, sed etiam grauia inter-
dum in sanctis peccata profert, nisi Deus reprimat,
exempla sunt, Loth, Salomon, Petrus, & alij in-
numerabiles. Est tamen in renatis peccatum Originis

remissum per Christum, & non imputatur credentibus
in Christum, donec scilicet manent in fide. Insuper san-
cti per Spiritum ei resistunt, ac petunt quotidie tum con-
donationem infirmitatis & multorum delictorum, tum
gubernationem & vires, quibus hæc malicia nonnihil
retundatur. Roma. 7.

132. *RE*petita simplici, recta, perspicua & firma
doctrina de peccato Originis, ex solidis fundamentis
sacrosanctæ scripturæ: Superest, vt de controuersijs præ-
sentibus etiam pauca subyiciamus, videlicet, An pecca-
tum Originis sit Substantia, vel Accidens vitium? Nam
perspecta sinceræ doctrinæ fundamentis, iam vtra pro-
positio veritati diuinæ sit consentanea, quæ non, liqui-
dissime patebit.

DE PROPOSITIONE.

PECCATVM ORIGINIS EST SUBSTANTIA.

133.

Ingenuè, palam, perspicuè, sine omni tergiver-
satione affirmamus, hanc propositionem,
Quod peccatum Originis sit Substantia, non
esse verbo Dei consentaneam, imò esse impi-
am & blasphemam, neq; in Scholis aut Ecclesijs Chri-
stianis

stianis tolerandam, sed tanquam Manichæam rejciendam, explodendam & damnandam, iuxta regulam, Si quis aliud Evangelium prædicarit, sit Anathema. Gal. 1. Et oportet unumquemque Christianum serio detestari & execrari omnia dogmata, citra omnem prosopolepsiam, pugnantia cum Norma Verbi divini. Ac merito improbantur, Academici, Sceptici, claudicantes, titubantes, coturnifices, & præstigiatores omnes, qui vel ambigunt perpetuo, vel Neutrales sunt, vel cæci sunt, ac dum silentium sese astutum præstare autumant, ipsam Veritatem Dei, quantum in se est, nefarie deserunt, eamque sceleratè conculcari & opprimi sinunt.

134. Hanc autem propositionem Duces Manichææ sententiæ, quæ nunc novis pennis exornata, in scenam producit, manifestè ponunt, ut videre est in titulis librorum typis excusorum, in Conclusionibus Syllogismorum, quibus nituntur, & hoc ipsum quod volunt inferunt.

135. Licet patroni huius propositionis, ut moris est præstigiatoribus, mirificè variant propositionem, & non tantum verba, sed etiam res ipsas immutent, quibus tamen non salvant propositionem suam, verum iusto Dei iudicio magis produnt, subindè crassius impingentes, qua de re suo loco.

136. SVccenturiati autem, in auxilium laboranti & titubanti Manichæorum propositioni: quod peccatum

tum Originis sit Substantia, accurrentes: magna ex parte hanc propositionem, tanquam absurdam, & veteribus Manichæis ut Augustinus docet, nimis familiarem, cuperent declinare, aliasq; substituere, vel perinde absurdas ut hæc est, vel plus quam dis dia pason, à præcipua propositione discordantes, sicuti aliqui vociferantur sese dimicare, quod Natura humana sit corrupta. Quod hæc corruptio sit in tota hominis Substantia. Quod peccatum Originis sit maximum malum, quod penitus atq; funditus in hac vita, à Substantia humana separari nequeat. Quod non solum Accidentia, sed etiam tota hominis Substantia sit deprauata. Quod homo sit pescator. Quod Christus redemerit totam Substantiam à peccatis. Quod totus homo sit dilutus, conspurcatus peccatis, & amiserit Iusticiam, ex vniuersa sua Substantia & c. Atqui de hisce sententijs nulla cum ipsis disceptatio est, nec sunt temerè vel maliciosè fingendi alij status extra controuersiam. Hic igitur volubiles angulle constringendæ ac retinendæ sunt ambabus manibus, fortiter, quod asserunt, peccatum Originis esse Substantiam. Hic est cardo rei, hic scopus, hæc est illa Helena, causa & Origo huius tumultus in Ecclesia Christi, quæq; multos in Naufragia, errores & tristissimos casus inducit.

*pia & profliganda, inter plurimas, paucas tantum, ex
verbo DEI limpidissimo depromptas, in conspectu ha-
beant pj.*

138. *LABefactat & euertit Articulum seu do-
ctrinam de Creatione hominis, quæ initio facta est, &
quæ etiamnum fit. Nam in ea doctrina nusquam legi-
tur, quod peccatum sit Substantia.*

139. *OMnes quidem Substantias DEVS creat,
Hebre. 2. Qui creat omnia Deus est. Ioh. 1. Omnia per
ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod
factum est.*

140. *SEd peccatum Originis non est Creatum à
Deo, neq; in initio neq; post. Ergo peccatum Originis
non est Substantia. Deus condidit omnia bona initio, &
quæ adhuc in Mundo creat; quatenus quidem Deus ea
creat, sunt bona. Sed peccatum Originis non est bonum.
Ergo peccatum Originis non est conditum à Deo*

141. *ERgo summa blasphemia est, asserere, peccatum
Originis esse Substantiam, esse Creatam Substantiam
à Deo, vt iam quidam Manichæi loquuntur. Nam eo pac-
to Moses mendacij arguitur, qui inquit, Omnia condi-
ta à Deo fuisse bona.*

*Corporis creatio, Animæq; insertio, est à Deo. Er-
go Anima, corpus, cor hominis, non sunt per se peccatum
Originis.*

142. *N*am si peccatum Originis est ipsa Anima, ipsum cor, ut affirmant recentes Manichæi, falsa est doctrina Mosis, quod Deus creavit Cor & Animam hominis

143. *P*ost lapsum quoque Substantiæ humanæ creatio opus Dei est, is creat corpus & animam hominis, ut testantur dicta illustria scripturæ sanctæ, quorum quædam supra sunt annotata.

144. *S*ed peccatum Originis non creat Deus, quia immota sententia est, Non volens Deus iniquitatem tu es. Psal. 5. Ergo peccatum Originis non est Substantia, non est ipsa anima per se, aut ipsum Cor per se.

145. *I*gitur opus creationis diuinæ contumelia afficit doctrina Manichæorum, quasi Deus sit creator peccati, quæ quidem blasphemia penitus tollit opus hoc creationis & propagationis Naturæ humanæ.

146. *P*eccatum Originis, pertinet ad maledictum, sed creatio hominum, quæ fit in mundo, ratione Naturæ humanæ pertinet etiamnum ad benedictionem Dei. Ergo hæc doctrina Manichæorum, quod peccatum Originis sit Substantia, sit ipsa anima, sit ipsum cor, prorsus abolet benedictionem Dei in hac quotidiana creatione & propagatione hominum, quam noster Catechismus Deo adscribit. Appellat enim Dei ordinationem, & benedictionem.

147. *I*mò summa etiam blasphemia est, Diabolum, creatu

creaturam maliciosam & excommunicatam à Deo, constituere ipsius Substantiæ humanæ, ipsius Animæ, ipsius cordis, creatorem.

148. *SEd hæc omnia, Manichæa ista propositio affirmat, peccatum Originis esse ipsammet Substantiam, esse ipsammet Animam, esse ipsummet cor, cum quidem scriptura tribuat peccatum Diabolo Gene 3. Ioh. 8. 1. Ioha. 3.*

149. *ERgo iuxta hoc Manichæorum dogma, Diabolus est creator ipsius Substantiæ, creator ipsius Animæ, creator ipsius cordis. Sicut etiam recentes Manichæi, licet velint, istum scopulum declinare nequeunt. Nam fructus illi Manichæi, quibus sese temerariè commiserunt, ipsos acutissimo istu scopulo validissimè allidunt, vnde in recenti libello adhuc eiusmodi verba effundunt.*

150. *Fingant igitur Manichæi recentes quicquid velint, vertant sese vt vertimini, & polypi in mille formas, tamen in iste picea ac lernæa palude hærent, ac suffocantur, Diabolum esse creatorem Substantiæ, creatorem Animæ, creatorem cordis, quia peccatum Originis cuius est Diabolus author, est ipsammet Substantia, ipsammet Anima, ipsummet cor, iuxta ipsorum doctrinam.*

151. *Sic scilicet ad duo extrema (quod vel Deus sit creator peccati, vel Diabolus sit creator Substantiæ) euertentia totum Articulum creationis, allidunt, non ali-*

ter atq; in summis tempestatibus sine malo, velo, remo,
iactate, iam in istum, iam in alium scopulum impingunt,
donec ruptæ semel in profundum maris subsident, nullo
interitus sui relicto vestigio.

152. Labefactat & euertit hæc Manichæorum vete-
rum & recentium doctrina, quod peccatū originis sit Sub-
stantia, Articulum & doctrinā de peccato multis modis.

153. Nam si peccatum Originis est ipsamet Substan-
tia hominis, non mansit post peccatum, Individuum Adæ
& Eua, id quod tamen ipse textus in Mose Ge. 3. euincit.

154. Item, non mansit species hominum, sed alia no-
ua species hominum ibi creata est, contra textum Mosis,
qui docet, eandem hominum speciem mansisse. Ne autem
aliquis hic rimas quærat, aut nugæ aliquas agat, species
hoc loco usurpatur, pro tali specie, sicuti Genes. 2. dici-
tur, Deum quælibet in sua specie condidisse, & iuxta
species certas, distinxisse suas Creaturas. Sicuti enim vr-
tica alia species herbae est quàm triticum. Ita homo alia
species Animalium est, quàm bos, aut equus. Et quidem
manifestè sese produnt recentes Manichæi, asseuerantes
nouam speciem hominis post lapsum effectam, id quod est
contra Dei consilium, qui voluit eam ipsam speciem homi-
num post lapsum manere, vt eosdem redimeret à peccatis,
et pristinae dignitati ex immensa misericordia restitueret.

155. Item si Adam & Eua post lapsum sunt nouæ
specie.

Species hominum, iuxta eam vocis significationem, ut dictum est, Et ea species noua non est à Deo, tum sequitur, Diabolus esse creatorem, qui scilicet nouas species Creaturarum condiderit.

156. Aliud verò est, si dicas, speciem id est formam bonitatis, iusticiae, puritatis esse amissam, qua de re nemo inter res et sentientes, dubitat. Sed bonitas, iusticia, non substantiae.

157. Si peccatum Originis est Substantia, non intrauit peccatum in homines seu in Mundum, ac Paulus mendacij insimulatur. Ratio est, quia Manichaei dicunt, peccatum esse ipsum cor, ipsam Animam. Sed Substantiam animam, cor, prius habebant homines, peccatum non habebant.

158. Vel sequitur ipsum cor, nimirum peccatum Originis, intrasse ipsum cor. Animam ipsam, intrasse ipsam Animam Substantiam ipsam, intrasse ipsam Animam, quia videlicet Manichaei dicunt, peccatum Originis esse ipsam Substantiam, ipsum cor, ipsam Animam. Sed Paulus inquit **INTRASSE**: Nota intrasse. Quomam? **IN HOMINES**. Intrans malum est peccatum, teste Apostolo. Subiectum quò intrauit, est homo, seu omnes homines. Ergo audis Paulum discernere luculenter peccatum quò intrauit, & hominem in quem intrauit, nec dicit peccatum esse hominem seu Substantiam ipsam, & hinc apparet, quàm nefarie hunc textum Pauli deprauent & euertant recentes Manichaei.

159. Hinc porro hæc monstra rerum sequentur,
Substantiam peccatum, vt Substantiam quàm prius non
habuerint primi parentes, accessisse ad Substantiam ho-
minis à Deo creatam. Idem de anima & corde iudicium
est. Ergo homo constat duabus Substantijs, altera qui-
dem cuius Deus est autor, altera cuius Diabolus est au-
tor. Item duabus Animabus, & duobus cordibus ab
ijsdem diuersis & contrarijs creatoribus conditis. An hoc
non est insanire?

160. Moses inquit, quod Nuditas subsecuta sit lap-
sum primorum parentum, hoc est, expoliatio iusticiæ,
sanctitatis excellentiæ summæ & vitæ beatæ in corpore
& anima hominis. Non inquit Substantiam prorsus
interiisse aut aliam Substantiam, diuersam à priori quàm
Deus effinxerat, ibi conditam esse, aut Diabolū noue crea-
turæ, diuersæ ipsa specie, à priore specie hominum, ibi au-
torem fuisse, sed hanc ipsam Substantiam, quàm Adam
& Eua ab ipso Deo acceperant, esse denudatam & de-
formatam horribiliter. Ergo Manichæorum doctrina,
hac etiam in parte, Mosen impugnat, & nouum doctri-
næ genus conflat.

161. Imò si peccatum Originis est Substantia, &
noua species hominum, priori specie hominum (proprie
de specie, vt in Genesi vsurpatur loquendo) prorsus abo-
lita, est subsecuta porro sequitur Adam & Euam post lap-
sum, non esse Creaturas Dei. Nam peccatum nequaquam

est Creatura Dei. Item illum Adamum, qui lapsus est, & illam Euan, quae pomum momordit, non esse accusatos à Deo post lapsum, non esse in gratiam receptos propter semen venturum, neque esse saluatos per fidem in Christum, sed nouam duntaxat illam speciem hominum, cuius quidem non Deus, sed Diabolus est autor, iuxta Manichaeorum sententiam.

162. ET quis non ulterius cohorresceret, quod inde consequitur, Diaboli Creaturam & opus, receptum esse in gratiam à Deo, ei promissum semen benedictum, & non opus Dei, sed Diaboli esse redemptum, saluatum &c. Quia scilicet Manichaei condendunt, peccatum esse Substantiam, & homines post lapsum non esse eiusdem speciei Creaturas cuius fuerunt antea. Vident igitur omnes py, serio attendentes, quomodo haec veterum & recentium Manichaeorum doctrina, toti historiae Mosaeicae de lapsu hominum contradicat.

163. S. Paulus inquit, se esse venundatum sub peccatum. Iam si peccatum Originis est ipsamet Substantia hominis, S. Pauli doctrina destruitur. Quomodo enim ipsamet Substantia hominis, potest venundari ipsimet Substantiae hominis? Portentosam igitur interpretationem dicto S. Pauli adfert Manichaeorum dogma, quasi idem sit, Substantiam hominis venundatam esse peccato, & Substantiam venundatam esse Substantiae.

164. S. Paulus inquit, peccatum (loquitur autem ibi propriissimè de Originali) in se **HABITARE**. Atqui Manichæi contra pugnant, peccatum esse ipsammet Substantiam. Ergo falsitatis arguitur S. Apostolus à Manichæis.

165. **N**Am Monstra horrenda rerum & verborum sunt, Substantiam humanam, habitare in Substantia humana, & ea quidem omnia ex eo dogmate nascuntur: Quod peccatum Originis sit Substantia ipsa. Sed Paulus accuratissimè loquitur, **IN ME** inquit, id est in mea Substantia: Audis igitur subiectum nominari. Quid verò in te, seu in tua Substantia est mi Paule? In me ait, **HABITAT** peccatum, in mea Substantia habitat Originalis illa lues. Ergo peccatum Originis non est ipsammet Substantia S. Pauli, sed Malum, quod habitat in Substantia S. Pauli.

166. Sic inquit, sibi, id est suæ Substantiæ adiacere peccatum, Militare in suis membris. Item iubet hoc vetus fermentum expurgare. Ergo Manichæorum dogma Mosis & Pauli, inò si consideres Davidis & aliorum testimonia de peccato, hoc est, Vniuersam vniuersæ sacræ scripturæ sententiam conculcat & pessundat.

167. **P**Vgnat hoc dogma, cum definitione peccati, quæ extat in sacris literis. Nam Iohannes inquit, ἡ ἀμαρτία ἐστὶν ἡ ὁμιλία. Non dicit est Substantia. Nemo

enim

enim vel ex prophanis vel ex sacris scriptis, probare poterit, *Ανομιὰς, ἀδικίας, iniusticiam, idem significare quod*
SUBSTANTIA.

168. *Si queras, ubi sit, ubi habitet, & ubi fiat*
Ανομιὰς Rectè respondetur, in tota hominis Substantia,
hoc est, in corpore & Anima & omnibus viribus hominis
sedet, habitat, inest peccatum Originale. & in, & ex
Substantia hominis, in qua peccatum Originis habitat,
gignuntur peccata actualia, tum, exteriora, tum interi-
ora.

169. *Imò nullum vocabulum peccati, quod in sa-*
cris literis extat, idem significat, quod SUBSTAN-
TIA, ut sunt chattab, Auon, Pescha, Ascham,
Raa, Abominations, Iniquitates, Iniusticia, Impie-
tas, Fornicatio, praeuaricatio, via mala, concupiscentia,
cordis desideria, Anomia, Parabasis, & alia multa.

170. *Est igitur immanis furor, certare, quod Ano-*
mia & similia vocabula idem sonent, ac sint, quod Sub-
stantia. Quis enim eiusmodi delirium ex vlllo vnquam
Ecclesiae Dei sano doctore audiuit?

171. *Vertit hoc Manichæorum dogma vsitas*
Ecclesiae Dei definitiones, ut Apologiae Aug. Conf. quod
peccatum originis sit defectus & concupiscentia, iam neq;
defectus idē sonat aut est, quod Substantia, neq; concupiscen-
tia idē est, quod substantia, sed defectus et concupiscentia

sunt in hominis Substantia , tanquam subiecto. Restituetur autem ei subiecto seu substantiæ, credenti in Christum, iusticia & puritas, & sic Substantia uiuet in æterna beatitudine, Defectus uerò & concupiscentia non erunt uitæ beatæ participes.

172. EAdem ratione euertit hanc definitionem hodie vsitatam, peccatum Originis est corruptio totius Naturæ humanæ, quæ in omnes homines carnali modo nascentes propagatur, & facit nos reos iræ Dei & æternarum pœnarum, nisi per Christum remissio peccatorum fiat. Nam corruptio & Substantia, in nulla lingua, neq; in vlla professione sunt propriè ac prorsus idem. Corruptio quidem fit in Substantia, veluti in subiecto vt nihil hic de Accidentibus dicam. Phrenesis igitur est manifesta & detestanda, quod corruptio & Substantia sunt vocabula Synonima aut conuertibilia.

173. EVertit doctrinam de redemptione humanæ Naturæ Nam Christus promissus & exhibitus est, vt opera Diaboli destrueret. i. Ioh. 3. Sed Corpus & anima, seu Substantia ipsa hominis, non est opus Diaboli. Opus uerò Diaboli est peccatum, quod Christus destruit. Ergo peccatum Originis non est Substantia.

174. QVod si autem peccatum Originis est Substantia, sequitur, Christum uenisse, vt destruat Substantiam hominis, Item vt destruat Animam hominis, quod

quod quidem portentum apertè Iohannis dictum d. prauar.
& proterit. Sic scilicet os Spiritus sancti, Manicheorum
Spiritus est reformandum.

175. IMò & humanam Naturam in Christo, quàm
verè ex posteris Adæ suscepit, necesse est peccatum Ori-
ginis esse, Si peccatum Originis est Substantia.

NON enim aliam carnem habuit Christus, quàm nos
habemus, nisi quod peccato non fuit polluta.

ESTq. recentium Manicheorum error, quasi Chri-
stus ipsa specie aliam carnem habuerit, quàm nos. Eri-
piunt igitur nobis Salvatorem Manichæi.

176. IOhannes inquit, Ecce agnus Dei, qui tollit
peccata Mundi. Hoc loco vox Mundus vsitata phrasi,
homines appellantur. Huius verò Mundi, hoc est cuncto-
rum hominum peccata, ait Christum portaturum. Non
ait, Christus tollet homines, aut tollet Substantias, aut
tollet animam, sed peccata hominis, Substantia, anima,
cordis. Quale igitur portentum gignetur, si applicueris
Manicheorum dogma, tali pacto, Ecce agnus Dei, qui
tollet Substantias Substantiarum? Nam si peccatum est
Substantia, & sicuti insuper volunt, peccatum & Sub-
stantia sunt Synonima ac termini conuertibiles, nihil ali-
ud, quàm hæc fœda & abominabilis deprauatio huius pul-
cherrimi dicti sequetur. An non igitur bellam glossam
in Biblia, hæc Manicheorum principia gignent?

177. 2. Corin. 5. dicitur eum qui non nouit peccatum, pro nobis fecit peccatum &c. Iam si peccatum Originis est Substantia, mirabilis glossa inde super hunc textum surget, scilicet Christum, qui nouit Substantiam nostram aut animam nostram, pro nobis fecit Substantiam & animam reliquorum hominum seu Substantiam.

178. Christus, uti S. Petrus docet, PECCATA nostra ipsemet in corpore suo super lignum pertulit. 1. Pet. 2. Si peccatum Originis est Substantia, sequitur glossa Manichæorum, Christum Substantiam & animam nostram in cruce gestasse. Id verò corruptela dicti Petri ni est, nullo modo in Ecclesia Christi ferenda.

179. Hinc porrò sequitur, cum peccatum Originis non sit Substantia, ut sacræ literæ præclarè docent, nec Substantias nostras id est corpora nostra & animas nostras, Christus in cruce gestarit: Nec peccata nostra in cruce à Christo portata aut expiata esse. Ratio est, quia Manichæi peccatum Originis asserunt esse Substantiam, & esse Synonima peccatum & Substantiam, seu esse terminos conuertibiles. Horret animus talia saltem cogitare, quæ ex tam furioso dogmate consequuntur.

180. Tota scriptura docet, iusticiam nostram coram Deo esse remissionem peccatorum, imputationem iusticiæ partæ per Christum, abiectiōem peccatorum nostrorum

in profundum maris, non imputare peccata, calcare sub
pedes peccata nostra. Psal. 32 Roma. 4. Miche. 7.

181. *I*am si peccatum Originis est Substantia, hæc
omnia sunt vitanda, quod videlicet iusticia nostra coram
Deo, sit Remissio Substantiæ, conculcatio Substan-
tiæ, sit Abiectio Substantiæ seu Animæ in profundum
maris. *V*bi igitur nostræ Substantiæ manebunt? *Q*uomodo
Iustificabuntur, quomodo viuent, *Q*uomodo glorifica-
buntur nostræ Substantiæ, ac nostræ Animæ, si animæ et
Substantiæ nostræ sunt ex oculis Dei in æternū remouen-
dæ, sicuti peccatum Originis omninò à credentibus remo-
uendum est? *S*i Deus animas & Substantias nostras vul-
pedibus suis contereret? *S*i earum nunquam volet recorda-
ri? *N*am hæc de peccatorum abolitione in sacris literis &
dicuntur, & ab omnibus p̄ys creduntur. *S*ed benè habet
res, de peccatis duntaxat hæc dicuntur, ipsis verò Sub-
stantijs & animabus nostris per Christum, liberatio à pec-
catis promittitur. *I*tag, Manichæū dogma labefactans no-
bis Articulum fidei, in quo nostræ redemptio, salus & vita
consistit, zelo iusto repudiamus ac damnamus.

182. *Q*uid enim horribilius est, quàm hanc glos-
sam, quam nobis adfert Manichæum dogma: Scili-
cet, peccatum Originis esse Substantiam, admittere
in dictis huius Articuli, vt remittuntur tibi peccata,
Matth. 9. *I*d est Remittuntur tibi Substantia seu Anima.

Liberati à peccato, Roma. 6. id est liberati à Substantia,
seu anima, facti estis serui iusticiæ &c.

183. INsuper, si peccatum Originis est Substantia.
Substantiæ autem atq; Animæ nostræ sunt redemptæ
sanguine Christi, sequitur, Ipsum peccatum Originis esse
redemptum, esse saluatum, esse receptum in gratiam à
Deo. Ipsi peccato Originis imputari iusticiam Christi. Et
sic ipsū peccatum Originis iustum censeri à Patre cœlesti,
& habitationes ei in cœlis per Christum esse paratas.

184. EVertit hoc Manichæorum dogma, saluta-
rem doctrinam de regeneratione. Nam si peccatum Ori-
ginis est ipsamet Substantia hominis. Ergo peccatum Ori-
ginis regeneratur, fœdus inicit cum Deo, fit noua creatu-
ra, accipit Spiritum sanctum, contra fidei Articulum,
quod nostra Substantia abluatur à peccatis, absoluat
à reatu, reconcilietur Deo, imputetur ei iusticia, donetur
ei Spiritus sanctus & vita noua in ea inchoetur.

185. EVertit doctrinam de coniugio. Nam si pec-
catum Originis est Substantia, sequitur, peccatum Ori-
ginis utroq; sexu præditum, id est esse peccatum mas-
culini generis, & peccatum fœminini generis, & pecca-
tum peccato fœdere coniugali sociari. Peccatum Ori-
ginis benedici publicè, & peccatum Originis liberos pro-
creare.

186. Quid potest dici atrocius, quàm quod qui-
dam

dam insanus Manichæus hæc verba effutiuit, sese viuum
cacodæmonem in se gestare, seu sese esse viuum Diabo-
lum, quia scilicet peccatum sit Substantia?

187. *ALij* hæc protulerunt, grauidas matres, ni-
hil aliud quam peccatum Originis in vtero, imò viuum
Diabolum gestare. Hæ blasphemæ voces pœnis Christi-
anorum Magistratum cohercendæ sunt. Siccine depra-
uatur egregium Dei opus, quod ad Naturam humanam
attinet, quod Dauid inquit esse donum ac singularem
Dei benedictionem? Verum quidem est, Naturam hu-
manam totam esse corruptam peccato, sed nihil aliud
quàm peccatum Originis esse, ipsius Diaboli est blasphe-
mia. Siccine etiam matribus suis gratias reddunt, & in
hoc periculoso ac difficili labore, grauidas matronas so-
lantur? O diros cuculos, indignos, qui corpora & ani-
mas à suis matribus acceperunt, nisi egerint pœniten-
tiam.

188. *EV*ertit furiosum hoc dogma, Resurrectio-
nem ex mortuis. Nam si peccatum Originis est Substan-
tia, sequitur, Substantias nostras nunquam in omnem
æternitatem resurrecturas. Quid igitur prodest resur-
rectio Christi? Quid nostra regeneratio? Nostra fides?
Ergo fundamentum Sadducæismi & Epicuræismi, in hoc
Manicheorum dogmate constabillitur.

189. *EV*ertit igitur vitam æternam, adimit leti-
tiam

ciam cum Deo, & vno stratagemate, vniuersam Christi religionem delet. Nam peccatum Originis nunquam regnum cælorum ingreditur, nunquam fiet iusticia, nunquam ante Deum stabit eumq. celebrabit, nunquam cœtus sanctorum Angelorum associabitur.

190. Compendij & lucis gratia, ne immodicè crescant hæ positiones, animaduertant rudiores, omnes Catechismi nostri partes huic insano dogmati, Quod peccatum sit Substantia, aduersari & contradicere.

191. Nam Decalogus prohibet peccata, non prohibet corpus & animam hominis per se. Accusat peccata hominum, non accusat Substantias per se, vt Substantias, aut animas per se, quatenus Animæ sunt, sed quia Substantiæ & Animæ hominum, peccato sunt dilutæ & deprauatæ.

192. Habere Deos alienos, seu idolatria, nõ est Substantia. Abusus nominis diuini, nõ est Substantia Profanatio Sabbathi, non est Substantia. Inobedientia erga parentes, non est Substantia. Homicidiũ, Adulteria, furti falsa Testimonia, prauæ concupiscentiæ, non sunt Substantiæ.

193. Vt ergo Substantias accusat & damnat lex? Respondeo, modò id est expositum, nimirum propter peccatum inhabitans, vt nominat Paulus, & propter fructus malos, Roma. 7. Galat. 5.

194. Symbolum inquit, Deum esse creatorem, hoc est creasse nos, dedisse nobis corpus & animam, vt Lutherus

decla.

declarat. Ergo non dicit peccatum esse Substantiam. Docet Christum passum esse, id quod Petrus exponit, peccata nostra gestasse in corpore suo super lignum. Lutherus sic enarrat, me perditum & damnatum hominem redemit, & ab omnibus peccatis, à morte, à potestate Satanae liberauit. Non inquit Christum ipsum peccatum Originis redemisse aut iustificasse. Imò hominem & peccata discernit eo ipso, quod profitetur, hominem à peccatis liberatum. Ergo non sunt proprie idem homo & peccatum, licet peccatum sit in homine, & propter peccatum homo sit reus. Credimus remissionem peccatorum, non credimus remissionem Substantiae aut animae. Credimus resurrectionem carnis, hoc est Substantiae nostrae, non credimus resurrectionem peccati Originalis. Credimus vitam aeternam Substantiae nostrae, non peccati Originis. Ergo ipsa fidei professio Manichaeorum dogmati aduersa fronte contradicit.

195. O Ratio Dominica hoc dogma oppugnat. Nam oramus remissionem peccatorum, & non petimus remissionem Substantiae. Ergo peccatum est aliud quippiam, quam est Substantia aut anima nostra. Imò tandem precamur liberationem ab omni malo. Nec petimus liberationem à Substantia & anima, sed vt Substantia nostra omnibus malis, inter quae mala etiam, & quidem non postremum est, peccatum Originis, liberetur, & suspiramus glorificationem illam Substantiae nostrae, per Christum promissam.

196. *Abolutio, instituta per filium Dei, est letissima annunciatio remissionis peccatorum per Christum, nec est remissio Substantiae aut animae per Christum.*

197. *IN baptismo abluitur nostra Substantia, potentia & virtute verbi diuini, à peccatis, ibiq; federe peculiari cum Deo obligatur. Non peccatum Originis renunciat Diabolo & omnibus operibus eius, sed homo, seu Substantia hominis. Non peccatum Originis ibi donatur iusticia, recipitur in gratiam, donatur Spiritu sancto & nouitate, sed Substantia hominis. Non pro peccato Originis ibi preces fiunt, vt accipiatur à Deo, vt fiat membrum Christi, membrum Ecclesiae, haeres vitae aeternae, sed Substantia hominis. Ergo Baptismus omnium nostrum, perhibet viuum Testimonium contra delirum ac blasphemum dogma Manichæorum, quod peccatum Originis sit Substantia.*

198. *IN Testamento Domini, comedimus verum corpus & verum sanguinem Christi, non Peccato Originis, sed ore nostro & fide. Nec in confirmationem peccati Originis, sed Animae & cordis nostri, contra peccatum Originis. Nec ibi Christum accipimus in remissionem nostrae Substantiae & animae, sed peccatorum, vt Substantia propter peccata non damnetur in iudicio Dei.*

199. *ERgo verba Testamenti Dominici perspicue*

cuè refutant dogma Manichæorum, & euincunt, peccatum Originis non esse Substantiam nostram, quæ quidem debet comedere & bibere corpus & sanguinem Domini.

2001 *ALias, si peccatum Originis est Substantia: Et nostra Substantia hisce summis rebus debet frui: Sequitur: Peccatum Originis debere vesci corpore Christi, & bibere sanguinem eius, quibus quidem blasphemys, quid potest dici atrocius?*

2002. *HÆc commemoravi, ut omnes pij, seriò timentes Deum, & quibus curæ cordiq; est incorrupta doctrina cœlitus patefacta, & his postremis Mundi temporibus, nobis ostensa, & Catechismus noster, quo post sacras literas non habemus vllum thesaurum præstantiorum, discant Manichæorum dogma, quod totam Religionem veram, totam Bibliorum doctrinam, totum Catechismum Lutheri euertit ac delet, ac nouam atq; peculiaris formam ac Metamorphosin, in omnibus molitur introducere, cum summo probro Dei, & plurimorum hominũ æterna pernicio, rectè cognoscere, dyjudicare, abhorere ac detestari. Plura alijs in scriptis à nobis annotantur, ad quæ cupidos & amantes veritatis remittimus.*

DE PROPOSITIONE.

PECCATVM ORIGINIS EST ACCI-
DENS VITIVM.

H

2003. SV.

203.

Sperest, ut pauca de propositione dicamus, quæ opposita est Manichæo dogmati, nempe quod peccatum Originis sit Accidens, seu Accidens vitium, quod idem est.

204. **N**am aliqui ex inscicia & ruditate affectata etiam abhorrent ab hac voce, & futiliter garrunt de ijs quæ ignorant aut non intelligunt: Aliqui verò exhibulant leuissimis cauillis contra proprias conscientias, hanc vocem, quia Manichæo dogmati patrocinantur.

205. **A**ccidens autem hic declaramus, pro eo, quod accessit ad hominis Substantiã, & quod iterum aliquando, nõ per hominis, sed per ipsius omnipotentis Dei vires, remouebitur à Substantia hominis ac vt sic dicam discedet.

206. **A**C rectè in Dialecticis definiri sentio. Accidens est, quod non est Substantia eius, in quo est, neque est pars eius, & est in alio mutabiliter. Hanc definitionem verbo Dei, statuo non esse contrariam, & rectè accomodari posse, existimo, sed petitis rebus ex verbo Dei.

207. **A**Lteram verò definitionem, Accidens est quod adesse vel abesse potest, citra corruptionem subiecti ideo aberuditis iustè repudiari existimo, quia nõ est vniuersalis. Nam plurima sunt Accidentia quæ citra subiecti corruptionem non adsunt, vt sunt morbi ingentes, aliq. casus, & ipsa deniq. mors. Vel saltem hæc definitio, ad aliqua tantummodò Accidentia est restringenda, quæ res facit, vt regulam vniuersalem de Accidentibus præ-

bere nequeat, id quod manifestum est.

2008. *I*Am porrò nos hac voce antea, in hac quãdem doctrina de peccato Originis, publicè saltem, vsi non sumus, quia nulla nos Necesitas impellebat. At postquam Manichæum delirium, peccatum Originis est Substantia, iterum cœpit resuscitari, tum Necesitas nos extrema cogit, vt vocabulo Substantiæ, opponeremus vocem Accidentis.

2009. *E*T manifestus est quorundam Manichæorum furor, qui propositione illa, quod peccatum Originis sit Substantia, præterita atq. omissa, quasi nunquam ea mota fuisset, mordicus apprehendunt alteram propositionem, priori obiectam, quod peccatum sit Accidentis vitium, & vocem Accidentis lacerare varijs modis tentant, veluti catelli panniculos cū fremitu lacerare solent.

20010. *N*Ec tamen tam de vocabulo litigamus, quam de rebus, quas necesse est impiæ & blasphemæ doctrinæ Manichæorū opponi, nisi velimus admittere, vt tota biblia, totus Catechismus noster, tota religio nostra radicitus euellatur ac destruat, vt supra euidenter adstruclū est.

211. *N*Eg etiam nos temerè hanc propositionem confinximus, aut primi in orbe terrarum, hac voce vsi sumus, aut eiusmodi propositionem, Manichæorum dogmati opposuimus, sed vocem, locutionem, sententiam Ecclesiæ Christi antiquæ protulimus, quomodo

Augustinus, qui prae caeteris omnibus in errore Manichaeorum refutando, fidelem & praeclaram operam nauavit, & caeteri, & locuti sint, & scripserint, nempe peccatum Originis non esse Substantiam, sed Accidens. Quale autem id sit Accidens, non ex caeca ratione, non ex Philosophorum literis, sed ex verbo Dei est proferendum, & demonstrandum, ut saepius monemus.

212. ID verò cum manifestis & luculentis Testimonijs probetur, & imperitis aut pigrioribus ac inertioribus ipsa loca, ipsaq; verba publicè annotentur ac commonstrentur, cur non morosi & peruersi homines, antiquis Ecclesiae doctoribus praelium indicunt, atq; ostendunt eos non rectè locutos esse, neq; sua aetate Manichaeos dextrè refutasse?

213. NOBIS autem in praesentia satis sit, Ante nos in eodem certamine contra Manichaeos, (eadem haec verba proferentes, quod peccatum sit Substantia) Ecclesiam Christi vsam esse hac propositione, peccatum Originis non est Substantia, sed Accidens. Testimonia iam impressè extant. Si quis igitur in clara Meridie caecutiatur, ac nolit inspicere loca, sibi tam perspicuè monstrata, an non flagitiosè malus & perulans existimandus est?

214. VERùm probationes etiam in medium adferendae sunt, ut videant pie mentes, rectè in hac controversia antiquos Ecclesiae Christi Doctores, & nos hoc tempore, contra Manichaeum errorem hac propositione vti. In ea enim parte, cardo negotij consistit.

215. E

215. *Equidem pio & moderato, & non prorsus moroso homini satis foret, si audiret, euidenter demonstratum esse, ut quidem haëtenus Deo praelucente est demonstratum, quod peccatum Originis Non sit Substantia. Nam hinc animaduverteret ex aduerso, peccatum Originis rectè dici Accidens vitium. Verùm cum fascinum ex falsis dogmatibus, sit graue, & in multis incurabile malum, nisi Deus mentis oculos benignè irradiet: Ideo non grauatim plura Argumenta, quantum in propositionibus quidem licet, nonnihil delibanda sunt.*

216. *Constat Normam iudicij in controuersijs doctrinarum in Ecclesia Dei, esse verbum Dei, ut vel liquè dissimè demonstratur, dogma expressis verbis scripturae sacrae constare, vel euincatur, equipollentes locutiones in verbo Dei inueniri, vel bona Ratiotinatione ex illustribus sacrarum literarum dictis, extrui, hoc est res ipsas verbo Dei compræhensas esse. Hæc est illa fidei Analogia, de qua Roma. 12. præcipitur.*

217. *Iam subiectum, hoc est peccatum Originis, non sic appellari in sacra scriptura, sed vocem peccati sic interdum vsurpari certum est, ac res ipsæ ibi traduntur. Non igitur hæc verba, quibus Ecclesia, docendi gratia utitur, repudianda sunt.*

218. *Prædicatum verò, est Accidens, itidem non reperitur, talibus Syllabis in Biblijs prædicato esse annexum,*

nam; sed Ecclesia sic locuta est ante mille annos, docendi gratia contra Manichæum dogma, videlicet peccatum Originis est Substantia.

219. *Iam Equipollentes locutiones ac prædicationes de peccato Originis, in verbo Dei extare non est obscuro, modò Spiritus sanctus aperiat oculos. Nam S. Paulus inquit, τὸ κακὸν ἔμει παρὰ κατὰ, Malum mihi adiacet, Lutherus es hanget mir an. Malum ibi vocat ipsum peccatum Originis, sicut paulò superius inquit. Non bonum habitat in me, quæ quidem oratio luculenter docet, Paulum hic, Malum, item non bonum, pro Originis peccato in hac quidem sententia usurpare. Nam etiam pro actualibus peccatis hanc vocem ponit, id quod ex adiunctis vocibus æstimandum est. Ac bis quidem eo in loco ponit παρὰ κατὰ vt, ipsum velle mihi adiacet, unde fit manifestum, eum his verbis, ipsum velle, non Substantiam exprimere, sed quiddam in Substantia hominis. Nam ipsum velle, non est Substantia, licet anima aut cor sit Substantia, quorū motus & facultates sunt velle.*

220. *Mihi igitur adiacet malum inquit: Attende, loquitar de se tanquam subiecto, & tanquam Substantia sua, Mihi ait. Deinde addit, huic suæ Substantiæ, adiacere Malum. Hoc igitur est vitium in subiecto iam perpende, quàm portentosam his verbis Pauli, sententiam adferat Manichæum dogma, si applices, hoc modo,*

do, *Substantia adiacet mihi, seu, Substantia adiacet Substantie.*

221. *Q*uidquid igitur **ADIACET** *Substantie Pauli, meritò dicitur Accidens Substantie Pauli. Iam Paulus inquit, Malum sibi, nota sibi adiacere. Ergo idem dicit, quod alijs verbis ab Ecclesia effertur, peccatum Originis est Accidens in Substantia Pauli, & non est ipsa Pauli Substantia.*

222. *IMò ipsemet inquit eo ipso loco, sese liberatum iri ab hoc malo per Iesum Christum. Itaq; testatur, mutabiliter in se esse peccatum Originis, tanquam Accidens, quia Christum dicit amoturum esse hoc malum à sese.*

223. *ITem S. Paulus inquit, peccatum INTRASSE IN OMNES HOMINES. Roma. 5. Etsi autem iam in procreatione carnali, non extrinsecus accedit lues ista Originalis, quia inest semini ipsi, ex quo homo nascitur, tamen respectu primi hominis, & respectu propagationis, rectè loquitur Paulus, peccatum Originis INTRAVIT, & INTRAT in omnes homines.*

224. *Iam cum omnes homines dicit Apostolus, An non Substantias humanas exprimit, constantes corpore & Anima? Deinde in Substantias humanas inquit*

INTRARE. Quidnam? Substantiam? Non sic loquitur, non sic docet Paulus, sed **PECCATUM** inquit intrare homines. Ergo peccatum intrans in homines, in Substantias, non est Substantia. Atq; hic iterum observa, quam monstrosam glossam Manichæorum dogma, S. Pauli verbis additurum esset, si diceretur, Substantia peccatum, intravit in omnes Substantias.

225. **IN**de igitur patet, consonare phrasin Pauli, cum ea qua Augustinus & Lutherus, & omnes rectè sentientes vsi sunt, peccatum Originis accessisse ad humanam Naturam. Et idem esse, peccatum Originis est Accidens vitium, & non est ipsa hominis Substantia, licet totam Substantiam vitiarit.

226. **Q**uod etiam extergendum sit peccatum ex Substantia credentium in Christum, omninò paulò ante est demonstratum, & Esai. 66. & Apocal. 21. clarè traditur.

227. **Q**uidquid igitur intrat & extergitur è Substantia humana, id respectu eius Substantiæ, sine errore dici potest, accedere & discedere, hoc est esse Accidens. Sed de peccato sacra Testimonia hoc profitentur. Quid igitur vel rudes temerè querulantur, vel maliciosi improbè criminantur?

228. **Q**uicquid inhabitat hominem, hoc est totam hominis Substantiam, corpus & animam omniaq; membra, ac pel.

ac pellendum est ex homine, hic quidem inchoatiue, islic verò perfectiue, id non potest dici Substantia, sed est Accidens. Nam quia remouendum est ex ea Substantia, ideo certum est Accidens esse.

229. *SEd* S. Paulus inquit, peccatum in se habitare. In sese inquit, id est in sua Substantia tota, in corpore & Anima. Non ait hoc loco, Substantiam suam totam, habitare in sua tota Substantia. Nec dicit corpus & Animam, habitare in suo corpore & Anima, quod quidem portentum, ex Manichæorum monstro enascitur.

230. *ERgo* quod Paulus inquit, peccatum in ME habitat, & Augustinus dixit, peccatum est Accidens vitium in homine, est idem.

231. *Corruptio* hominis, id est Substantia humane, est Accidens. Nam hæc corruptio Substantiam inuadit ac deprauat.

I Am sacræ literæ tradunt, homines, hoc est Substantias humanas esse corruptas peccato. Psal. 13. 51.

ERgo peccatum dici meretur Accidens, videlicet tale, quale sacræ literæ describunt.

232. *Eiusmodi* Argumenta plurima ex verbo Dei, bona ac firma consequentia texere possemus, verum cum ex doctrina, supra ex verbo Dei, proposita, facile perspicere & colligi queant, breuitatis gratia iam hoc labore supersedendum censeo.

233. *ET* iudicò Argumentum in libello meo, de peccato expositum, immotum & perspicuum esse.

234. *CVi* conuenit definitum, ei conuenit definitio.

235. *SEd*: Non esse Substantiam ipsam, in qua hæret, Et, esse in alio mutabiliter, est definitio Accidentis.

236. *ET* hæc tribuuntur peccato Originis, nempe quod non sit Substantia hominis, & quod ex Substantia hominis remouebitur iterum omninò virtute & omnipotentia diuina sicuti & illa

expurgatio in hac vita in credentibus per Spiritum sanctum incoe-
atur.

ERGO de peccato Originis verè & rectè dicitur, quod sit
Accidens.

237. SI Ecclesia sermone uti licet, & præsertim eò, quo in
certaminibus vsi sunt, hac etiam ratione euicta res est. Nam con-
tra Manichæos, & contra hæc ipsa verba: Quod peccatum Ori-
ginis sit Substantia, Augustinus & alij claris verbis pronuncia-
runt, peccatum Originis NON esse Substantiam, sed accidens vi-
tium uti dictum est. Et hæc pars in secunda disputatione luculen-
ter & copiose, ad oculum demonstrabitur. Ei igitur hæc Testimo-
nia sunt referuanda.

238. Sic & nostræ ætatis Doctores, vel hoc ipso vocabulo
Accidentis vsi sunt, vel Equipollentibus. Ac libet in presentia
tantum unicum Testimonium adscribere, & quidem propinquum,
ut constet, in aula Illustrissimi principis publicè quoq; sic esse do-
ctum. Nam M. Iohannes stolius in contion. funeb: Electo Ioh-
ha. Frid. & coniugis, laudatissima femina, C. 3. a. scribit. Sün-
de ist der vnflat / den der Sathan in vnd an die schö-
ne Creatur geklickt hat / Den wil der trewe Gott
ausfegen / vnd mit dem Tode tilgen / Es sol ACCI-
DENS SEPARABILE sein an den kindern Gottes / wie
eine Mutter vom leiblichen vnflath / das kind im bad
reimiget vnd weschet etc. Non igitur est noua aut infrequens
locutio, etiam in hac Ecclesia, peccatum Originis est Accidens.

239. I Vtherus non dixit, peccatum Originis esse Substan-
tiam, & quomodo suas phrasas peculiare, ipsemet perspicuè in
continenti euoluerit ac declararit, id in tertia disputatione, ius-
sante Deo demonstrabitur, ad quam quidem hanc partem rejicio.

240. Postremo ipse Chorasus ac Dux recentium Manichæo-

rum vltro ac palam, in libris suis profitetur, inter hæc duo nimirum Substantiam & Accidens, in præfenti disputatione nihil esse medium, & oportere peccatum Originis aut Substantiam aut Accidens dici, ac delirant prorsus, qui dicunt ab utraq; voce in hac disceptatione discedendum esse, delirant & illi qui medium inter veritatem & mendacium astute quarunt.

241. Est autem ex verbo Dei planè ac dilucidè demonstratum, peccatum Originis non esse Substantiam. Obtinet igitur palmam inuicta veritas, rectè in hac controuersia, vbi Manicheorum dogmati occurrendum est, dici, peccatum Originis esse Accidens, videlicet tale, quale in sacris literis describitur, vnde sunt ista res promenda.

242. TEMeritatem recentium Manicheorum in peruertendis & detorquendis phrasibus ac dictis scripturæ sanctæ, omnes pij procul dubio facillè animaduertent & detestabuntur, vt sunt peruersum cor, id est, peccatum Originis est ipsum cor. Vetus Adam id est peccatum est homo, vel Substantia. Sensus carnis est inimicitia aduersus Deum, id est peccatum est anima ipsa. Peccatum est Anima id est, peccatum est Substantia &c. quæ quidem res peculiarem tractatum requirunt.

243. EX hisce igitur, Dei beneficio, elucet, quam sit impia, quam blasphema, quam perniciofa doctrina Manicheorum: Quod peccatum Originis sit Substantia: Quia videlicet tota Biblia labefactat & deprauat, & totum Catechismum Lutheri eneruat ac destruit, & monstra ingentia, horrenda, innumera gignit, qualia vix vnquam ante in Ecclesia Dei vel visa vel audita sunt. Crescit enim in hoc sine mundi furor Diaboli & pœulantia prestigatorum.

244. Quapropter hoc dogma, peccatum scilicet Originis est Substantia, iure ac merito, prælucente ac iubente verbo Dei, ex
I I
nostris

1820445
nostris pectoribus, ex nostris Ecclesijs, ex nostris Scholis, elimi-
namus, exterminamus, profligamus, ut scilicet puritas doctrinae
sacrae, & integritas Catechismi sancti nobis constet. Relegamus
autem illud in aeternas Manichaeorum tenebras & lacunas.

Postremo Oramus, Iesum Christum, Dominum nostrum,
Doctorem Ecclesiae suae perpetuum ut per Spiritum suum san-
ctum, omnes a veritatis via aberrantes, in rectam semitam be-
nigne iterum reducat, ne sibi alijsq; exitum accersant, & om-
nes pertinaces, qui neq; videre, neq; audire volunt, sed perpe-
tuis turbationibus Ecclesiae Christi gaudent, potenter coherce-
at ac reprimat, Confessores deniq; incorruptae doctrinae,
in tantis afflictionibus, molestijs & periculis,
Clementer tueatur atq; confirmet.

Amen. Amen.

Gloria sit Deo, Creatori omnipotenti,
& eius Veritati.

Emendanda.

1. naturaliter sicuti debebat, 16. Sit. 37. seu creavit. deleatur. 51. per-
tineant. 117. quae. 130. Sophistica. 149. fluctus. effundunt. 150. Ver-
tummi. ista. 156. non sunt. 162. contendunt. 163. ipsamet. 167. ipsamet,

